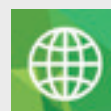


Tematsko izvješće

Potporna iz Instrumenta EU-a i AKP-a za energiju obnovljivim izvorima energije u istočnoj Africi



EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

E-pošta: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2015.

Print	ISBN 978-92-872-3051-5	ISSN 2315-0548	doi:10.2865/983788	QJ-AB-15-014-HR-C
PDF	ISBN 978-92-872-3079-9	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/278078	QJ-AB-15-014-HR-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3081-2	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/655587	QJ-AB-15-014-HR-E

© Europska unija, 2015.

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Za svaku uporabu ili umnažanje fotografije 1. mora se zatražiti dopuštenje izravno od nositelja autorskih prava.

Printed in Luxembourg

Tematsko izvješće

Potporna iz Instrumenta EU-a i AKP-a za energiju obnovljivim izvorima energije u istočnoj Africi

(u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU-a)

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija uspješnosti i usklađenosti koje su provedene za posebna proračunska područja ili teme povezane s upravljanjem. U odabiru i osmišljavanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je III. revizijsko vijeće, na čelu s članom Suda Karelom Pinxtenom, koje je specijalizirano za rashodovna područja vanjskog djelovanja. Reviziju je predvodio član Suda Klaus-Heiner Lehne, a potporu su mu pružili voditelj njegova ureda Michael Weiss, voditelj odjela Gérald Locatelli, voditelj tima Thierry Cozier, glavni revizori Ruurd De Jong, Myriam Cazzaniga i Joao Nuno Coelho dos Santos te viši revizor Jean-Louis De Neve.

Odlomak

Pojmovnik i kratice

I.–VII. Sažetak

1.–9. Uvod

1.–2. **Pristup energetske usluge ključan je za napredak prema razvojnim ciljevima**

3.–9. **Instrument EU-a i afričkih, karipskih i pacifičkih (AKP) država za energiju uspostavljen je s ciljem brze opskrbe na terenu**

10.–11. Opseg revizije i revizijski pristup

12.–40. Opažanja

12.–19. **Komisija je dala prednost potpori u okviru Instrumenta za energiju, no u četvrtini ispitanih projekata utvrđeni su ozbiljni nedostaci u izradi**

13.–14. **Proces odabira rezultirao je potporom projektima u skladu s prioritetima Instrumenta za energiju**

15.–19. **Financirana je četvrtina ispitanih projekata, iako su procjenom utvrđeni znatni nedostaci u izradi**

20.–31. **Komisija nije na odgovarajući način pratila sve projekte**

21.–25. **Kvaliteta izvješća provedbenih partnera bila je neujednačena**

26.–31. **Komisija za određene projekte s ozbiljnim poteškoćama u provedbi nije poduzela odgovarajuće i pravodobne mjere**

32.–40. **Većina ispitanih projekata bila je uspješna te je imala dobre izgled u pogledu održivosti**

33.–36. **Četvrtinom ispitanih projekata nije ostvarena većina očekivanih rezultata**

37.–40. **Gotovo svi ispitani uspješni projekti imali su dobre izgled u pogledu održivosti**

41.–44. **Zaključci i preporuke**

Prilog I. — Ispitani projekti

Prilog II. — Metodologija ocjenjivanja

Prilog III. — Projekti u okviru Instrumenta za partnerski dijalog Energetske inicijative EU-a za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj (EUEI) i ključni sektori 11. europskog razvojnog fonda (ERF) po državama

Prilog IV. — Provedbeno razdoblje, ciljevi i postignuća ispitanih projekata

Prilog V. — Praćenje ispitanih projekata

Prilog VI. — Ocjenjivanje ispitanih projekata

Odgovor Komisije

Agencija GIZ: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* (Njemačka agencija za međunarodnu suradnju)

AKP: afričke, karipske i pacifičke države (države AKP-a)

Drugi instrument za energiju: Drugi instrument za energiju financiran u okviru 10. ERF-a.

GU DEVCO: Glavna uprava Komisije za međunarodnu suradnju i razvoj nadležna je za:

- izradu razvojne politike EU-a i utvrđivanje sektorskih politika u području vanjske pomoći,
- sastavljanje, zajedno s Europskom službom za vanjsko djelovanje, višegodišnjih programa za instrumente vanjske pomoći financirane u okviru ERF-ova i općeg proračuna,
- provedbu tih instrumenata,
- podupiranje koordinacije razvojne suradnje između EU-a i država članica te vanjsko zastupanje EU-a u ovom području.

ERF-ovi: Europski razvojni fondovi

ERF-ovi su glavni instrument pružanja pomoći EU-a za razvojnu suradnju afričkim, karipskim i pacifičkim (AKP) državama i prekomorskim zemljama i područjima (PZP-ovima). Sporazum o partnerstvu potpisan u Cotonouu 23. lipnja 2000. na razdoblje od 20 godina („Sporazum iz Cotonoua”) trenutčan je okvir kojim su uređeni odnosi EU-a s državama AKP-a i PZP-ovima. Glavna mu je namjena smanjiti i u dogledno vrijeme iskorijeniti siromaštvo. 9. ERF obuhvaća razdoblje 2000.–2007., a 10. ERF razdoblje 2008.–2013.

EUEI: Energetska inicijativa EU-a za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj

Zajedničko nastojanje Komisije i država članica da stvore sinergiju između svojih razvojnih politika i aktivnosti. Cilj je te inicijative pridonijeti ostvarenju milenijskih razvojnih ciljeva pružanjem odgovarajućih, povoljnih i održivih energetske usluga siromašnima. Ona također čini sastavni dio odgovora EU-a u kontekstu inicijative Održiva energija za sve.

EUEI PDF: Instrument za partnerski dijalog Energetske inicijative EU-a za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj
Uspostavile su ga Komisija i šest država članica (Austrija, Finska, Francuska, Njemačka, Nizozemska i Švedska) 2005. godine u svrhu poboljšanja upravljanja u energetske sektoru. To se postiže pomaganjem partnerskim zemljama da izrade dobre energetske politike i strategije.

Instrument za energiju: Instrument EU-a i država AKP-a za energiju

Financijski instrument uspostavljen 2005. godine radi podupiranja boljeg pristupa održivim i povoljnim energetske uslugama za siromašne u ruralnim i prigradskim područjima država AKP-a.

kW: kilovat (jedinica snage), 1 kW jednak je 1000 vata

MDGs: Milenijski razvojni ciljevi

Milenijski razvojni ciljevi obuhvaćaju osam međunarodnih razvojnih ciljeva koji su utvrđeni nakon milenijskog sastanka na vrhu Ujedinjenih naroda 2000. godine, poslije usvajanja Milenijske deklaracije Ujedinjenih naroda. Oni među ostalim podrazumijevaju smanjenje izrazitog siromaštva i gladi na pola, uspostavu općeg osnovnoškolskog obrazovanja i jamčenje ekološke održivosti. Sve države članice Ujedinjenih naroda, kao i mnoge međunarodne organizacije, obvezale su se pomoći ostvarenju tih ciljeva do 2015. godine.

NVO: Nevladina organizacija

OECD: Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Misija je OECD-a promicati politike kojima se poboljšava ekonomska i društvena dobrobit ljudi u svijetu.

Prvi instrument za energiju: Prvi instrument za energiju financiran u okviru 9. ERF-a.

ROM: praćenje usmjereno na rezultate

Sustav praćenja usmjerenog na rezultate uspostavio je GU DEVCO 2000. godine. Temelji se na kratkim i usmjerenim terenskim procjenama koje provode vanjski stručnjaci. U okviru tog sustava upotrebljava se strukturirana i dosljedna metodologija za procjenu učinkovitosti projekata u odnosu na pet kriterija: važnost, učinkovitost, djelotvornost, potencijalni učinak i vjerojatna održivost.

SE4All: Održiva energija za sve

Inicijativu je pokrenuo glavni tajnik UN-a 2011. godine. Njezina su tri cilja međusobno povezana i potrebno ih je ostvariti do 2030.: i. zajamčiti opći pristup modernim energetskekim uslugama; ii. udvostručiti globalnu stopu poboljšanja energetske učinkovitosti; te iii. udvostručiti udio obnovljivih izvora energije u kombinaciji energetskekih izvora.

SMART: Određeni, mjerljivi, dostizni, odgovarajući i vremenski utvrđeni ciljevi

UN: Ujedinjeni narodi

WSSD: Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvoju

Kada je 2002. godine Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvoju održan u Johannesburgu u Južnoafričkoj Republici, održivi razvoj ponovno je istaknut kao središnji dio međunarodnog programa. Vlade su dogovorile i ponovno istaknule čitav niz ciljnih vrijednosti i obveza. Na tom se Svjetskom sastanku na vrhu o održivom razvoju posebno pozivalo na djelovanje u svrhu znatnog povećanja uporabe obnovljivih izvora energije.

I

Kao što je istaknuto tijekom Svjetskog sastanka na vrhu o održivom razvoju održanom u Johannesburgu 2002. godine i tijekom drugih međunarodnih rasprava o razvoju, pristup energetske usluge ključan je za napredak prema razvojnim ciljevima. Godine 2004. gotovo dvije milijarde ljudi, ponajviše onih koji žive u ruralnim i prigradskim područjima zemalja u razvoju, nije imalo pristup odgovarajućim, povoljnim i održivim energetske usluge.

II

U lipnju 2005. Vijeće ministara država AKP-a i EU-a odobrilo je stvaranje Instrumenta država AKP-a i EU-a za energiju radi promicanja pristupa modernim energetske usluge za siromašne, s posebnim naglaskom na supsaharsku Afriku i obnovljive izvore energije. Za razdoblje 2006.–2013. Instrumentu za energiju dodijeljeno je 475 milijuna eura u okviru 9. i 10. europskog razvojnog fonda, od čega je većina iznosa bila predviđena za bespovratna sredstva za projekte odabrane pozivima na podnošenje prijedloga. Kada smo započeli reviziju, bilo je dodijeljeno ukupno 268,2 milijuna eura na temelju prva dva poziva na podnošenje prijedloga, od čega je 106 milijuna eura bilo namijenjeno projektima u istočnoj Africi, čija je stopa pristupa električnoj energiji u Africi bila daleko najniža.

III

Utvdili smo da je Komisija u velikoj mjeri bila uspješna, no moglo se učiniti više u pogledu uporabe Instrumenta za energiju u svrhu povećanja pristupa obnovljivim izvorima energije za siromašne u istočnoj Africi.

IV

Komisija je dodijelila sredstva za obnovljive izvore energije projektima koji su imali dobro razrađene prioritete. Međutim, nedovoljna strogost u procesu odabira dovela je do toga da su četvrtini ispitanih projekata dodijeljena bespovratna sredstva unatoč utvrđenim znatnim nedostacima u izradi.

V

Komisija nije na odgovarajući način pratila sve projekte. Izvješća koja su dostavili provedbeni partneri bila su neujednačene kvalitete, a Komisija nije pokušala osigurati ispunjavanje obveza u pogledu izvješćivanja. Za neke projekte nije dovoljno dobro iskoristila terenske posjete u vezi s projektima, kao ni praćenje usmjereno na rezultate za nadopunu informacija koje su dostavili provedbeni partneri, posebno kada je bilo poznato da se pri provedbi projekata nailazilo na ozbiljne poteškoće. Komisija za određene projekte s ozbiljnim poteškoćama u provedbi nije poduzela odgovarajuće i pravodobne mjere.

VI

Većina ispitanih projekata bila je uspješna i izgledno je da će biti održiva ako se provedu potrebne mjere i kontekst se previše ne pogorša. Četvrtinom ispitanih projekata nije ostvarena većina očekivanih rezultata, ponajviše zbog nedostataka u izradi koji nisu ispravljani i zbog činjenice da ih Komisija nije na odgovarajući način pratila.

VII

Dajemo nekoliko preporuka u vezi sa strožim odabirom projekata, jačanjem njihova praćenja i povećanja njihovih izgleda u pogledu održivosti.

Pristup energetske usluga ključan je za napredak prema razvojnim ciljevima

01

Godine 2004. gotovo dvije milijarde ljudi, ponajviše onih koji žive u ruralnim i prigradskim područjima zemalja u razvoju, nije imalo pristup odgovarajućim, povoljnim i održivim energetske usluga¹. Promjenjive cijene goriva na međunarodnom tržištu, sve veća potražnja za energijom u zemljama u razvoju i zabrinutost zbog klimatskih promjena posebni su izazovi u vezi s rastućim pristupom energetske usluga.

02

Iako su države članice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) sve manje izložene rastućim cijenama energije, većina zemalja u razvoju nalazi se u suprotnoj situaciji zbog nepovoljnih uvjeta za ulaganje u tom sektoru i niske učinkovitosti postupka². Veze između nedostatka pristupa povoljnim i održivim energetske usluga i poteškoća u postizanju čvrstoga napretka prema većini razvojnih ciljeva istaknute su na Svjetskom sastanku na vrhu o održivom razvoju održanom u Johannesburgu 2002. godine i tijekom drugih međunarodnih rasprava o razvoju.

- 1 COM(2004) 711 završna verzija od 26. listopada 2004. „The future development of the EU Energy Initiative and the modalities for the establishment of an Energy Facility for ACP countries” (Budućí razvoj Energetske inicijative EU-a i načini uspostavljanja Instrumenta za energiju za države AKP-a), str. 2.
- 2 Zemlje u razvoju u prosjeku upotrebljavaju otprilike dva puta više ekvivalenta nafte po jedinici gospodarskih rezultata od država OECD-a (COM(2004) 711).

Fotografija 1.



© The Visible Earth, NASA.

Noćna snimka europskog i afričkog kontinenta

Instrument EU-a i afričkih, karipskih i pacifičkih (AKP) država za energiju uspostavljen je s ciljem brze opskrbe na terenu

03

U kontekstu Svjetskog sastanka na vrhu o održivom razvoju, Komisija i države članice EU-a ujedinile su snage za stvaranje Energetske inicijative EU-a za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj (EUEI). Njezin je cilj pridonijeti ostvarenju milenijskih razvojnih ciljeva pružanjem odgovarajućih, povoljnih i održivih energetske usluga siromašnima koji žive u društveno i ekonomski nepovoljnijim područjima. EUEI-om je započet dijalog sa zemljama u razvoju u svrhu promicanja reformi energetskeg sektora, prijenosa tehnologija i ulaganja te poticanja inicijativa kojima bi se ublažile klimatske promjene.

04

Komisija je 2002. i 2003. istaknula potrebu za financiranjem energetskeg sektora zemalja u razvoju³ To su potvrdile države članice i države AKP-a, koje su predložile uspostavu Instrumenta EU-a i država AKP-a za energiju⁴. Vijeće ministara EU-a i država AKP-a je u lipnju 2005., nakon prijedloga Komisije⁵, odobrilo uspostavu Instrumenta za energiju na temelju niza ključnih načela (vidjeti **okvir 1.**).

3 COM(2002) 408 završna verzija od 17. srpnja 2002. „Energy Cooperation with Developing Countries” (Suradnja sa zemljama u razvoju u području energije) i COM(2003) 829 završna verzija od 23. prosinca 2003. „The World Summit on Sustainable Development one year on: implementing our commitments” (Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvoju nakon godinu dana: provedba naših obveza).

4 Na konferenciji pod nazivom „Energija za Afriku” održanoj u Nairobiju u studenome 2003. godine i sastanku Vijeća ministara EU-a i država AKP-a održanom u Gaboroneu u svibnju 2004. Instrument EU-a i država AKP-a za vodu smatra se korisnim modelom čiji je glavni cilj opskrba zdravom pitkom vodom i pružanje osnovnih sanitarnih usluga siromašnima.

5 COM(2004) 711.

Okvir 1.

Ključna načela Instrumenta EU-a i država AKP-a za energiju

Aktivnosti u okviru Instrumenta za energiju trebale bi biti usmjerene na:

- i. države AKP-a koje su već uspostavile ili su se obvezale uspostaviti stabilnu energetske politiku i dobro upravljanje;
- ii. promicanje vlasništva na nacionalnoj razini (i, po mogućnosti, međugraničnoj razini) jamčenjem usklađenosti s odgovarajućim sektorskim politikama i sveobuhvatne strategije za smanjenje siromaštva;
- iii. dopuštanje fleksibilnosti u pogledu mehanizama sufinanciranja s državama članicama, kreditnim institucijama te privatnim, javnim ili udruženim subjektima; te
- iv. promicanje inovacija pred izazovima povezanim s pružanjem održivih i povoljnih energetskeg usluga siromašnima.

05

Glavni je cilj Instrumenta za energiju bilo promicanje pristupa modernim energetskekim uslugama za siromašne u ruralnim i prigradskim područjima, s velikom geografskom usmjerenošću na supsaharsku Afriku. Cilj mu je, osim toga, bilo i poticanje boljeg upravljanja u energetskekom sektoru, poboljšanje uvjeta za ulaganje u energetskeki sektor, olakšavanje velikih ulaganja u prekograničnu energetskeku infrastrukturu te promicanje obnovljivih izvora energije, kao i mjera energetskeke učinkovitosti.

06

Instrumentu za energiju dodijeljeno je 475 milijuna eura za razdoblje 2006.–2013.: 220 milijuna eura za Prvi instrument za energiju financiran u okviru 9. ERF-a i 255 milijuna eura za Drugi instrument za energiju financiran u okviru 10. ERF-a. Gotovo 90 % tih sredstava (415,7 milijuna eura) dodijeljeno je u obliku bespovratnih sredstava za projekte odabrane na temelju poziva na podnošenje prijedloga⁶. Preostali dio bio je namijenjen potpori Instrumentu za partnerski dijalog EUEI-a⁷, mehanizmu udruživanja kojim se financiraju srednji investicijskeki projekti⁸, partnerstvu Afrike i EU-a u pogledu infrastrukture⁹ i raznim aktivnostima¹⁰.

07

Kada smo započeli reviziju u lipnju 2014., dodijeljeno je ukupno 268,2 milijuna eura za 142 projekta na temelju prva dva poziva za podnošenje prijedloga: 169 milijuna eura za 74 projekta iz poziva na podnošenje prijedloga objavljenog u svibnja 2006. u okviru Prvog instrumenta za energiju te 99,2 milijuna eura za 68 projekata iz prvog poziva na podnošenje prijedloga u studenome 2009. u okviru Drugog instrumenta za energiju¹¹.

08

Oko 85 % projekata odabranih nakon prva dva poziva na podnošenje prijedloga odnose se na obnovljive izvore energije, 12 % na hibridne izvore (obnovljive izvore i fosilna goriva) i 3 % na fosilna goriva. Projekti se prema svojim glavnim aktivnostima kategoriziraju na sljedeći način: mala proizvodnja električne energije izvan mreže¹² (42 %), međusobno povezivanje električne energije, prijenos i distribucija električne energije (42 %), upravljanje/izgradnja kapaciteta¹³ (9 %) te energija za kuhanje i ostalo (7 %).

09

Ukupan iznos od 106 milijuna eura dodijeljen je za 50 projekata u istočnoj Africi. S manje od 20 % stanovništva koje ima pristup električnoj energiji, ta regija ima daleko najnižu stopu pristupa u Africi¹⁴. Isto vrijedi i za pristup gorivima za kuhanje koja nisu kruta, kojima pristup ima manje od 10 % stanovništva u odnosu na otprilike 20 % za regije zapadne i središnje Afrike i više od 40 % za južnoafričku regiju¹⁵.

- 6 Način provedbe poziva na podnošenje prijedloga nije jedinstven za Instrument za energiju. Više pojedinosti dostupno je na internetskim stranicama GU-a DEVCO: <http://ec.europa.eu/europeaid/prag/>
- 7 Doprinos EU-a u iznosu od 3,5 milijuna eura isplaćuje se na temelju sporazuma o delegiranju agenciji Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ-u), koji upravlja projektom u vrijednosti od oko 16,5 milijuna eura. Ostali su doprinosi iz Austrije, Francuske, Njemačke, Nizozemske, Švedske i Finske. Cilj je Instrumenta za partnerski dijalog izgradnja institucionalnog kapaciteta i poboljšanje uvjeta za privatna ulaganja u energetskeki sektor.
- 8 Prvotno planiranog iznosa do 40 milijuna eura, njime se financijskeki potpomoglo šest projekata u iznosu od 24,8 milijuna eura.
- 9 Iznos od 17 milijuna eura dodijeljen je prvenstveno radi olakšavanja prekogranične povezanosti nacionalnih mreža.
- 10 Savjetovanja i usluge za procjenu prijedloga, praćenje, evaluaciju i reviziju projekata i nepredvidljivih troškova.
- 11 Posljednja dva poziva na podnošenje prijedloga objavljena u okviru Drugog instrumenta za energiju u ožujku i listopadu 2013. zaključena su u prosincu 2014. Bespovratna sredstva u iznosu od ukupno 147,5 milijuna eura dodijeljena su 31 projektu.
- 12 Drugim riječima, mala jedinica za proizvodnju električne energije koja napaja distribucijskeku mrežu, ali nije povezana s glavnom elektroenergetskekom mrežom.
- 13 Svi projekti u drugim kategorijama uključuju komponente izgradnje kapaciteta.
- 14 Stope pristupa električnoj energiji drugih afričkih regija kreću se u rasponu od 34 % do 44 %. Za pojedinosti vidjeti izvješće o energetskekom partnerstvu između Afrike i EU-a za 2011./2012. (<http://www.euei-pdf.org/support-to-the-africa-eu-energy-partnership-aeeep>).

10

Nastojali smo procijeniti je li se Komisija uspješno koristila Instrumentom za energiju u svrhu povećanja pristupa obnovljivim izvorima energije za siromašne u istočnoj Africi. Revizija je bila usmjerena na tri glavna pitanja:

- (a) je li Komisija dodijelila potporu u okviru Instrumenta za energiju za obnovljive izvore energije dobro osmišljenim projektima koji su imali razrađene prioritete?
- (b) je li Komisija na odgovarajući način pratila projekte?
- (c) jesu li projektima ostvareni ciljevi?

11

Revizija je bila usmjerena na projekte u vezi s obnovljivim izvorima energije¹⁶ koji su bili financirani na temelju prva dva poziva za podnošenje prijedloga u dvanaest istočnoafričkih država¹⁷. Provedena je između lipnja 2014. i veljače 2015. godine i uključivala je sljedeće:

- (a) pregled dokumenata politike EU-a koji su povezani s energetske sektorom u zemljama u razvoju, suradničkom strategijom ERF-a i Instrumentom za energiju;
- (b) razgovore sa službenicima GU-a DEVCO i predstavnicima ugovornih partnera;
- (c) pregled 16 projekata koji su provedeni u pet država: Keniji, Madagaskaru, Mozambiku, Tanzaniji i Zambiji (vidjeti **Prilog I.**)¹⁸. Kriteriji odabira uključivali su značajnost¹⁹ i obuhvaćenost svih korištenih tehnologija, kao i različite vrste provedbenih i poslovnih partnera²⁰. Cilj pregleda bio je procijeniti djelotvornost tih projekata, koji su ocjenjivani na temelju relevantnih kriterija metodologije Komisije za praćenje usmjereno na rezultate (ROM) (vidjeti **Prilog II.**);

- (d) posjete Madagaskaru od 13. do 23. listopada 2014. te Zambiji i Tanzaniji od 3. do 20. studenoga, uključujući razgovore s osobljem delegacije EU-a, predstavnicima javnih subjekata države korisnice, provedbenim partnerima, kao i terenske posjete u okviru osam projekata.

- 15 Gorivo za kuhanje koje nije kruto uglavnom je plin u spremnicima ili kerozin kao zamjena za drvo za potpalu ili drveni ugljen.
- 16 Solarnu fotonaponsku energiju, vjetroenergiju, hidroenergiju i energiju iz biomase.
- 17 Predmetne istočnoafričke države su: Burundi, Džibuti, Eritreja, Etiopija, Kenija, Madagaskar, Malavi, Mozambik, Ruanda, Tanzanija, Uganda i Zambija.
- 18 Kada se u opažanjima spominju projekti, navodi se i njihov broj te kratki naziv, kako su spomenuti u priložima.
- 19 Doprinos u okviru Instrumenta za energiju od najmanje 0,5 milijuna eura.
- 20 Nevladine organizacije (NVO), parajavna tijela i privatna poduzeća.

Komisija je dala prednost potpori u okviru Instrumenta za energiju, no u četvrtini ispitanih projekata utvrđeni su ozbiljni nedostaci u izradi

12

Ispitali smo je li Komisija dala prednost potpori u okviru Instrumenta za energiju te je li dodijelila sredstva u okviru Instrumenta za energiju dobro osmišljenim projektima.

Proces odabira rezultirao je potporom projektima u skladu s prioritetima Instrumenta za energiju

13

Sustav poziva na podnošenje prijedloga obuhvaća transparentan i dobro dokumentiran proces odabira (vidjeti **okvir 2.**).

Okvir 2.

Odabir prijedloga projekata

Kako bi se zajamčio velik broj sudionika, transparentnost i pristup temeljen na potražnji, poziv na podnošenje prijedloga i smjernice za podnositelje zahtjeva javno su dostupni. Te smjernice sadrže praktične upute za podnositelje zahtjeva te ciljeve i prioritete poziva. Podnositelji zahtjeva podnose projektni sažetak u kojemu opisuju glavne značajke predloženog projekta, te potpuni zahtjev u kojemu razlažu predložene aktivnosti zajedno s proračunom i detaljnim informacijama o podnositeljima zahtjeva.

Upravljanje pozivom na podnošenje prijedloga nadzire odbor za ocjenu²¹, nadležan za ocjenu prijedloga na temelju kriterija odabira i dodjele utvrđenih u smjernicama poziva.

I projektni sažetak i potpuni zahtjev procjenjuju dvije osobe, u većini slučajeva to su vanjski savjetnik i predstavnik predmetne delegacije EU-a²². Procjene se provode s pomoću sustava ocjena i standardizirane ocjenivačke tablice kriterija koji obuhvaćaju važnost, izvedivost, djelotvornost, održivost i isplativost projekata.

Ako postoje znatne razlike u mišljenjima tih dvaju procjenitelja potrebna je treća procjena koju provodi ocjenivački odbor s ciljem utvrđivanja ukupne ocjene.

Bespovratna sredstva dodjeljuju se projektima koji su ocijenjeni najvećim brojem bodova.

21 Za pozive na podnošenje prijedloga u okviru Instrumenta za energiju, odbor za ocjenu sastavljen je od predstavnika Komisije (GU-a DEVCO, GU-a za okoliš, GU-a za istraživanje i inovacije, GU-a za energetiku) i tajništva AKP-a.

22 Kada projekt obuhvaća mjere koje se provode u više država, procjenjuju ga vanjski savjetnik i predstavnik uprave za predmetnu regiju u okviru GU-a DEVCO.

14

Tijekom prva dva poziva na podnošenje prijedloga u okviru Instrumenta za energiju podneseno je 975 prijedloga, od čega su odabrana 142 projekta (15 %). Što se tiče važnosti projekta, kriterijima odabira zajamčila se usklađenost s prioritetima utvrđenima u okviru Instrumenta za energiju i dvama pozivima na podnošenje prijedloga:

- (a) svih 12 istočnoafričkih država obuhvaćenih revizijom imalo je ili je uspostavilo nacionalnu energetske politiku. Potpora je pružena i u okviru Instrumenta za partnerski dijalog EUEI-a (vidjeti odlomak 6.) i to 11 od tih 12 država s ciljem
- jačanja institucionalnog kapaciteta i poboljšanja poslovnih uvjeta za ulaganja u energetski sektor (vidjeti **Prilog III.**)²³;
- (b) velika se prednost dala projektima u vezi s uporabom obnovljivih izvora energije, koji obuhvaćaju 85 % dodijeljenih bespovratnih sredstava (vidjeti odlomak 8.); te
- (c) projektima se nastoje zadovoljiti jasno utvrđene potrebe u pogledu pristupa modernim energetske uslugama (vidjeti **okvir 3.**) u ruralnim i prigradskim područjima u kojima pretežno žive ekonomski skromnije ili siromašne zajednice.

23 Za osam je država energetski sektor odabran kao ključan u strategijama suradnje u okviru 11. ERF-a.

Okvir 3.

Osnovne energetske potrebe siromašnog stanovništva

U ruralnim i prigradskim područjima najvažnije su potrebe kućanstava u pogledu električne energije osvjetljenje, punjenje mobilnih telefona, napajanje radijskih ili televizijskih prijamnika, ventilacija i, kada i ako je moguće, napajanje hladnjaka, klimatskog uređaja i drugih kućanskih aparata. Na razini naselja/zajednice, opskrba električnom energijom centara zdravstvene skrbi obično je najveći prioritet, nakon kojega slijede objekti javne uprave, škole i, ako je potrebno, crpne stanice za vodu. Glavne gospodarske aktivnosti omogućene dovodom električne energije uključuju mljevenje žita, ljuštenje riže, piljenje, hlađenje hrane i pića, rad centara za prilagodbu ili komunikacijskih centara.

Energija za kuhanje i dalje se u velikoj većini slučajeva dobiva iz drvu za potpalu ili drvenog ugljena. Proizvedeni štednjaci kojima se omogućuju uštede loživog ulja i dobro upravljanje šumarstvom prvi su koraci prema učinkovitijoj uporabi i proizvodnji energije. Moderna energetska rješenja za kuhanje uključuju dostupnost povoljnih i sigurnih plinskih spremnika ili proizvodnju bioplina blizu mjesta uporabe. (Izvori: razna projektna dokumentacija i izvješće „Energetska perspektiva za siromašne za 2013.“ <http://practicalaction.org/ppeo2013-pr>)

Fotografija 2.



Izvor: Europski revizorski sud.

Natpisna ploča projekta „Unaprjeđenje pristupa integriranim modernim energetske uslugama za smanjenje siromaštva“ (Matadi, okrug Siha, Tanzanija)

Financirana je četvrtina ispitanih projekata, iako su procjenom utvrđeni znatni nedostaci u izradi

15

Što se tiče izrade projekata, za procjenu se koristilo odgovarajućim kriterijima ocjene:

- i. operativna održivost (s obzirom na kapacitet partnera i način provedbe projekta);
- ii. održivost (društveno-gospodarska, financijska, tehnička i ekološka);
- iii. isplativost (omjer troškova/očekivanih rezultata); te
- iv. primjenjivost (ogledni učinci koje služe kao model za buduće primjene).

16

Od ispitanih projekata u njih jedanaest utvrđena je dosljednost između ocjenjivanja i analitičkih komentara oba procjenitelja. To nije bio slučaj u ostalih pet projekata, u kojima je tijekom procesa odabira došlo do nedosljednosti koje ocjenjivački odbor nije uočio:

- (a) u jednom slučaju²⁴ pozitivna ocjena koju je dao vanjski procjenitelj nije bila logična s obzirom na utvrđene ozbiljne nedostatke u izradi i visoke rizike od neuspjeha projekta²⁵. Budući da su ocjene obaju procjenitelja bile veće od praga, projekt je odabran;

- (b) za ostala četiri projekta²⁶ prijedlog je bilo potrebno podnijeti na treću procjenu jer su vanjski procjenitelji ukazali na ozbiljne nedostatke u izradi, što znatno ugrožava projekte (primjerice, nedostatak stručnosti podnositelja zahtjeva, preambiciozni ciljevi, nerealističan plan provedbe, ugrožena održivost glavnih resursa, nepovoljna isplativost, preoptimističan i/ili nejasan poslovni plan). Međutim, tijekom treće procjene, nakon koje je preporučena dodjela bespovratnih sredstava, nisu se na odgovarajući način uzeli u obzir utvrđeni rizici te nedostatak prikladnih mjera za umanjivanje rizika.

17

U četiri slučaja od tih pet²⁷ ozbiljni nedostaci u izradi bili su glavni razlog neuspjeha projekata (vidjeti odlomak 36.).

18

Proces odabira uključivao je procjenu prikladnosti logičkog okvira svakog projekta²⁸. Ciljevi projekta bili su SMART²⁹, no zbog nedostatka odgovarajućih studija izvedivosti pokazatelji uspješnosti utvrđeni za praćenje njihova ostvarenja nisu se uvijek temeljili na točnim osnovnim vrijednostima i dobro osmišljenim ciljnim vrijednostima.

- 24 Projekt 5 (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)).
- 25 Primjerice, preambiciozni projekti, visookoptimistične pretpostavke i poslovni plan, pilot-projekt u tijeku koji se nije pokazao učinkovitim.
- 26 Projekti 2. (Best Ray), 6. (Bioenergelec), 13. (Nice Roll-out (Proširenje NICE-a)) i 16. (Wood and charcoal (drvo i drveni ugljen)).
- 27 Projekti 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)), 6. (Bioenergelec), 13. (Nice Roll-out (Proširenje NICE-a)) i 16. (Wood and charcoal (Drvo i drveni ugljen)). Vidjeti **Prilog VI.**, stupac „Izrada”, projekti kojima su dodijeljene ocjene C ili D.
- 28 Njime se uspostavlja odnos između društveno-gospodarskih potreba koje je potrebno zadovoljiti u okviru projekta i njegovih ciljeva, uložениh sredstava, aktivnosti i rezultata.
- 29 Određeni, mjerljivi, dostižni, odgovarajući i vremenski utvrđeni ciljevi.

Opazanja

19

Od 13 projekata koji su bili završeni ili blizu završetka, u njih pet bilo je potrebno znatno prilagoditi pokazatelje uspješnosti okolnostima u tom području³⁰, optimizirati tehničke mogućnosti³¹ ili razmotriti mjere za provedbu u nepredviđenim okolnostima³² (vidjeti **Prilog IV.**). To se ponajviše odnosilo na projekte u okviru Prvog instrumenta za energiju. Komisija se bavila ovim pitanjem za projekte u okviru Drugog instrumenta za energiju. Prvim pozivom na podnošenje prijedloga u okviru Drugog instrumenta za energiju preporučena je provedba studije izvedivosti prije podnošenja ponude i to je u drugom pozivu na podnošenje prijedloga postao uvjet.

Komisija nije na odgovarajući način pratila sve projekte

20

Ispitali smo je li Komisija na temelju izvješća o projektima dobila odgovarajuće informacije za praćenje napretka te je li poduzela prikladne i pravodobne mjere kada je to bilo potrebno.

Kvaliteta izvješća provedbenih partnera bila je neujednačena

21

Odredbama ugovora o bespovratnim sredstvima sklopljenih s provedbenim partnerima predviđa se da se isplate obroka bespovratnih sredstava izvrše nakon što delegacija EU-a odobri privremeno, konačno narativno i financijsko izvješće. Ta bi izvješća trebala biti u skladu s modelom utvrđenim u ugovoru o bespovratnim sredstvima, odnosno ona bi trebala sadržavati popis provedenih aktivnosti, objašnjenja razloga nemogućnosti provedbe određenih planiranih aktivnosti,

obrazloženja nastalih problema i načina njihova rješavanja te procjenu postignutih rezultata.

22

Za pet od 16 ispitanih projekata izvješća su podnesena pravodobno i bila su očekivane kvalitete. Svih tih pet projekata proveli su iskusni razvojni partneri³³. Kada je riječ o drugim projektima:

- (a) u narativnim je izvješćima redovito nedostajalo informacija o trenutnom napretku u ostvarivanju ciljeva;
- (b) ako napredak nije bio zadovoljavajući, izvješća su često sadržavala ograničene informacije o planiranim ili poduzetim mjerama;
- (c) u slučaju velikih kašnjenja u provedbi, zahtjevi za isplate i povećana izvješća podnosila su se sve rjeđe, čime je delegacijama EU-a pruženo još manje informacija.

30 Za projekt 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)) dostupni resursi nisu bili u skladu s geografskom rasprostranjenosti i brojem lokacija koje je potrebno opremiti. Za projekt 15. (*Boreale*), troškovna i tehnička složenost u jedinicama za proizvodnju vjetroenergije nije bila u skladu s lokalnim kapacitetima, a u jednom je naselju (od njih osam) broj stanovnika bio nedovoljan za održivost projekta.

31 Za projekt 8. (*Sahambano*) topografskom je studijom utvrđeno da je količina dostupne hidroenergije iznosila 700 kW umjesto predviđenih 460 kW. Za projekt 7. (*rHYviere*), na tri su lokacije postavljene jedinice za proizvodnju hidroenergije dosegle 890 kW umjesto predviđenih 600 kW.

32 Za projekt 6. (*Bioenergelec*), šumske je resurse jedne lokacije (od pet planiranih) uništio ciklon prije izgradnje jedinice za proizvodnju električne energije.

33 Projekti 2. (*Best-Ray*), 4. (*Biogas* (Bioplin)), 7. (*rHYviere*), 9. (*Resouth*) i 15. (*Boreale*).

23

GU DEVCO angažirao je savjetodavno poduzeće radi pomaganja delegacijama EU-a u procjeni izvješća koja su dostavili provedbeni partneri, bilježenja podataka o napretku u provedbi, utvrđivanja strukturiranog alata za praćenje Instrumenta za energiju te sastavljanja izvješća o cjelokupnim rezultatima Instrumenta za energiju. Kada je savjetodavno poduzeće utvrdilo nedostatke u vremenskom okviru, kvaliteti ili cjelovitosti izvješća, o tome je obavijestilo predmetnog provedbenog partnera i delegaciju EU-a te dalo preporuke za olakšavanje provedbe, kada je to bilo potrebno. Poduzeće je obično završavalo svoj pregled izvješća partnera u roku od jednog do pet mjeseci nakon razdoblja obuhvaćenog izvješćem. Međutim, zbog kasnog produljenja njegova ugovora postojala je praznina od nekoliko mjeseci u njegovim aktivnostima, čime je taj pregled u nekim slučajevima bio znatno odgođen (vidjeti **Prilog V**).

24

Taj standardizirani pregled jedinstvenog tijela bio je koristan za usklađivanje i unaprjeđenje izvješćivanja provedbenih partnera, do određene mjere. Međutim, savjetodavno poduzeće nije imalo ovlasti provesti dane preporuke te njegovim ugovorom nisu bili predviđeni resursi za terensku provjeru informacija koje su dostavili provedbeni partneri. Provjera se mogla izvršiti tek kada su bili dostupni ostali izvori informacija³⁴.

25

Proračun ispitanih projekata bio je namijenjen obveznim srednjoročnim i konačnim evaluacijama koje organiziraju i ugovaraju provedbeni partneri s vanjskim savjetnicima. Provedena je samo polovina srednjoročnih evaluacija. Od 11 ispitanih projekata u okviru Prvog instrumenta za energiju, za njih pet nije bila provedena srednjoročna evaluacija, iako su počeli 2008., a u vrijeme revizije im je nedostajala otprilike jedna godina do završetka³⁵. Jedan je projekt u okviru Drugog instrumenta za energiju³⁶ bio u tijeku otprilike tri godine, iako je njegov završetak planiran u roku kraćem od godine dana, no ni za njega nije provedena srednjoročna evaluacija (vidjeti **Prilog V**).

Komisija za određene projekte s ozbiljnim poteškoćama u provedbi nije poduzela odgovarajuće i pravodobne mjere

26

Nedostatci u izvješćivanju o projektu izneseni su u veljači 2012. u izvješću o srednjoročnoj evaluaciji prvog poziva na podnošenje prijedloga koji je organizirao GU DEVCO³⁷. Komisija nije pratila te nalaze u kojima se iznose planirane korektivne mjere, njihov vremenski okvir i raspodjela odgovornosti³⁸.

- 34 Izvješća voditelja programa delegacije EU-a o terenskim posjetima, izvješće o praćenju usmjerenom na rezultate i vanjske evaluacije.
- 35 Srednjoročna evaluacija projekta 6. (*Bioenergelec*) provedena je u ožujku 2013., odnosno pet godina nakon što je projekt, čije je prvobitno provedbeno razdoblje bilo tri godine, završen.
- 36 Projekt 16. (*Wood and charcoal* (Drvo i drveni ugljen)).
- 37 Srednjoročna evaluacija prvog poziva na podnošenje prijedloga Instrumenta za energiju u okviru 9. ERF-a.
- 38 To pitanje nije svojstveno samo ovoj evaluaciji. Kao što je navedeno u tematskom izvješću br. 18/2004 o sustavima glavne uprave EuropeAid za evaluaciju i praćenje usmjereno na rezultate, postojali su nedostaci u praćenju nalaza evaluacije (odlomci od 56. do 60.).

27

Na temelju tih ugovora, ako provedbeni partneri ne ispune svoje obveze izvršavanja, GU DEVCO ima ovlasti u svakom trenutku zatražiti dodatne informacije koje se moraju dostaviti u roku od mjesec dana, kao i raskinuti ugovor te tražiti povrat već isplaćenih iznosa koji nisu opravdani. GU DEVCO nije na prikladan način iskoristio te ovlasti.

28

U te tri ispitane delegacije EU-a postojalo je malo dokaza o tome da su voditelji programa redovito obavljali terenske posjete u okviru projekata, čak i kada su delegacije EU-a bile svjesne nastalih ozbiljnih poteškoća, kao što je to bio slučaj s oba neuspjela projekta u okviru Prvog instrumenta za energiju³⁹. Navedeni razlozi bili su ograničeni resursi i činjenica da je projektima u okviru Instrumenta za energiju posvećeno manje pažnje nego programima u okviru strategija suradnje s partnerskim zemljama u sklopu ERF-a⁴⁰.

29

Kada je riječ o projektima u okviru kojih osoblje delegacije rijetko obavlja posjete ili koji nailaze na probleme, voditelji programa u delegacijama EU-a mogu tražiti od GU-a DEVCO da organizira posjet u svrhu praćenja usmjerenog na rezultate. Za 10 od 16 ispitanih projekata obavljeno je barem jedno praćenje usmjereno na rezultate⁴¹ (vidjeti **Prilog V.**). Međutim, ta mogućnost nije dovoljno iskorištena u okviru projekata koji su nailazili na ozbiljne i dobro poznate poteškoće u provedbi:

- (a) za projekt 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)), koji je započeo u siječnju 2008., obavljeno je samo jedno praćenje usmjereno na rezultate u lipnju 2013. U tom je izvješću istaknuta kaotična situacija, no bilo je prekasno za poduzimanje korektivnih mjera;

- (b) za projekt 6. (*Bioenergelec*), koji je započeo u travnju 2008., nikad nije obavljeno praćenje usmjereno na rezultate unatoč velikim kašnjenjima u provedbi⁴² i lošim rezultatima.

30

Ako Komisija smatra da ugovor više nije moguće provesti na učinkovit i odgovarajući način, ona može tražiti pronalazak rješenja s provedbenim partnerom te može raskinuti ugovor ako se ono ne pronađe. Komisija nije poduzela te mjere kada je sredinom 2010. bilo jasno da se nijedan od ta dva projekta navedena u odlomku 29. više ne može provesti na prvotno planiran način:

- (a) za projekt 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)) mogao se znatno smanji geografski opseg i broj naselja koja je potrebno opremiti te ponovno razmotriti nastavak programa uzgoja jatrophae⁴³;
- (b) za projekt 6. (*Bioenergelec*) projektni se plan mogao ponovno procijeniti u svjetlu loših rezultata sličnoga projekta koji je prethodno na Madagaskaru proveo isti partner⁴⁴.

- 39 Za projekte 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)) i 6. (*Bioenergelec*) provedbena razdoblja produljena su redom na 78 mjeseci i 81 mjesec (vidjeti **Prilog V.**). Za projekt 6. (*Bioenergelec*) nije zabilježen nijedan obilazak lokacije koji bi Sud mogao preispitati.
- 40 Nedostatni terenski posjeti u okviru projekata nisu svojstveni samo projektima u sklopu Instrumenta za energiju. Kao što je naveo u svojem godišnjem izvješću za 2014. godinu, GU DEVCO nije ostvario cilj obavljanja posjeta u okviru barem 80 % projekata u tijeku i otvorenih ugovora (str. 112. i Prilog 10., str. 297.–299.). Za 2014. godinu sveukupni rezultat iznosio je 69 %, što je niže od stope od 72 % 2013. godine. Ograničeni broj članova osoblja jedan je od spomenutih razloga.
- 41 Za tri su projekta obavljena dva praćenja usmjerena na rezultate.
- 42 Iako je prvotno planirano za 36 mjeseci, provedbeno razdoblje produljeno je na 81 mjesec.
- 43 Jatropha je biljka čije se sjeme koje sadržava ulje prerađuje u biogorivo.
- 44 Taj je projekt započeo dvije godine ranije i njime nisu ostvareni zadovoljavajući rezultati, posebno zbog nepouzdanosti strojeva istovjetnih onima korištenima u projektu 6. (*Bioenergelec*).

31

Projekt 6. (*Wood and charcoal* (Drvo i drveni ugljen)) u okviru Drugog instrumenta za energiju u nekoliko država provodi privatno šumarsko poduzeće. On je započeo u ožujku 2012. i u manje od godinu dana od planiranog datuma završetka (srpanj 2015.) inovativna komponenta drvenog ugljena⁴⁵ nije nimalo napredovala te nije bilo vjerojatno da će se ostvariti. Delegacije EU-a u predmetnim državama nisu tražile utvrđivanje razloga neuspjeha projekta niti su poduzele odgovarajuće mjere kao odgovor na taj neuspjeh. Budući da je inovativna komponenta drvenog ugljena bila obrazloženje za prihvatljivost projekta u okviru Instrumenta za energiju, njezina neostvarenost znači da bi Komisija mogla zatražiti povrat dijela financijske potpore.

Većina ispitanih projekata bila je uspješna te je imala dobre izgledne u pogledu održivosti

32

Ispitali smo jesu li rezultati projekta ostvareni kako je bilo predviđeno te jesu li održivi.

Četvrtinom ispitanih projekata nije ostvarena većina očekivanih rezultata

33

Procijenjena provedbena razdoblja navedena u prijedlozima projekata, a kasnije utvrđena u ugovorima o bespovratnim sredstvima, općenito su bila kraća od stvarnog razdoblja potrebnog za provedbu projekata⁴⁶. Devet od ukupno 11 ispitanih projekata u okviru Prvog instrumenta za energiju moralo je biti produljeno, a za dva projekta od tih devet bilo je potrebno dvostruko više vremena nego što je to prvotno bilo planirano (vidjeti **Prilog IV.**).

34

Od 16 ispitanih projekata, 12 ih je bilo uspješno: u njih pet su početne ciljne vrijednosti premašene ili je bilo izgledno da će se premašiti, u dva su projekta ciljne vrijednosti ostvarene ili je bilo izgledno da će se ostvariti, a u pet je bilo izgledno da ciljne vrijednosti neće biti ostvarene, no rezultati su bili prihvatljivi⁴⁷ (vidjeti **Prilog IV.** i **Prilog VI.**, stupac „Rezultati“, projekti kojima su dodijeljene ocjene A ili B). U **okviru 4.** iznesena su dva primjera uspješnih projekata.

- 45 Korištenje industrijskim pećima umjesto tradicionalne proizvodnje sa slabim prinosom.
- 46 Primjerice, studija izvedivosti, zahtjev za građevinsku dozvolu i postupci javne nabave (vidjeti i odlomak 19.).
- 47 Rezultati su iznad 75 % ciljnih vrijednosti ili je utvrđen ohrabrujući napredak nakon što je provedba projekta završena (broj je povezanih kućanstava, primjerice, postupno u porastu).

Okvir 4.

Primjeri uspješnih projekata

Projekt 4. (Biogas (Bioplin)) – Cilj je tog projekta provedenog u Keniji bio prikupiti metan iz uređaja za razgradnju gnojiva na malim poljoprivrednim gospodarstvima s tri do deset mliječnih krava. Bioplin se upotrebljava kao gorivo za kuhanje u kućanstvima vlasnika poljoprivrednih gospodarstava. Time se pridonosi uštedi drva za ogrjev ili drvenog ugljena, a istovremeno se znatno smanjuje zagađenje u zatvorenim prostorima te poboljšava kvaliteta gnojiva. Mikroinstitucije i javni promotori također su bili uključeni kako bi se zajamčila provedba istoga projekta i drugdje. U okviru projekta postavljeno je 765 uređaja za razgradnju gnojiva (u odnosu na ciljnu vrijednost od 460) u pet pokrajina Kenije.

Projekt 14. (Small-scale solar (Solarna energija manjega razmjera)) – Cilj je ovoga projekta bio omogućiti pristup održivoj solarnoj energiji manjega razmjera za otprilike 18 000 stanovnika (ili 4000 obitelji) u dva ruralna okruga u Mozambiku. Svjetiljke koje rade s pomoću solarne energije zamjena su za spaljivanje drva ili kerozina za osvjetljenje. Te su svjetiljke stavljene na raspolaganje uz malu dnevnu naknadu od malih poduzeća (stanica za punjenje) kojima upravljaju lokalni poduzetnici koji su u okviru projekta prošli posebno osposobljavanje. Postavljena je 41 stanica za punjenje u 25 naselja, a 14 760 stanovnika (ili 82 % ciljne vrijednosti) pruženo je ekonomično osvjetljenje uporabom čiste energije. Polovina su tih poduzetnika žene. Solarne stanice za punjenje upotrebljavaju se i za punjenje mobilnih telefona i drugih manjih uređaja, poput radio prijarnika ili aparata za šišanje.

35

Projekti elektrifikacije ruralnih područja koji uključuju opskrbu kućanstava i zgrada lokalne vlasti električnom energijom (priklučivanjem na manju mrežu u naseljima ili uporabom samostalnih solarnih jedinica za šire rasprostranjena kućanstva) imali su vrlo pozitivan učinak na poboljšanje svakodnevnog života ruralnih zajednica, čak i ako su očekivane nove gospodarske aktivnosti sporo započinjale. Primjerice, potaknuti dodatnom infrastrukturom i udobnošću, ključno kvalificirano osoblje poput nastavnika, liječnika i sudaca odlučilo je prihvatiti posao u udaljenim mjestima. To ima kaskadni učinak, poput poboljšanja dostupnosti javnih usluga i stvaranja radnih mjesta, što je nužno za smanjenje siromaštva⁴⁸.

48 Na primjer projekti 2. (*Best Ray*), 3. (*Majaua*), 7. (*rHYviere*), 10. (*Rural electrification* (Elektrifikacija ruralnih područja)) i 12. (*Green energy* (Zelena energija)).

Fotografije 3. i 4.



Proširenje mreže, primjer proširenja na kliniku Kamilambo, „Infrastruktura za elektrifikaciju ruralnih područja i mali projekti“ (okrug Mumbwa, Zambija)



Priključenje niskonaponskog transformatora na distribucijsku mrežu u selu Sahasinaka, projekt „rHYviere“ (pokrajina Fianarantsoa, Madagaskar)

Izvor: Europski revizorski sud.

36

Međutim, u četiri projekta većina očekivanih rezultata nije ostvarena, ponajviše zbog nedostataka u izradi i neodgovarajućeg praćenja koje je Komisija tijekom njihovih provedbi provodila (vidjeti **Prilog VI.**, stupac „Rezultati”, projekte kojima je dodijeljena ocjena D):

- (a) nakon pet godina provedbe, u okviru projekta 5. (*Up-scaling* (Unaprjeđenje)) pristup modernim energetske uslugama pružen je samo 11 od ukupno 120 planiranih naselja⁴⁹. Neka kupljena oprema ostala je neiskorištena te je izašla iz uporabe;
- (b) cilj projekta 6. (*Bioenergelec*) bila je uporaba biomase za proizvodnju električne energije spaljivanjem uglavnom drva u kotlu spojenom na parni motor koji pokreće generator. Mnogi su se značajni rizici utvrđeni tijekom faze odabira projekta ostvarili⁵⁰. Međutim, uništenje šuma zbog ciklona u jednoj od pet odabranih lokacija bio je najveći rizik koji se ostvario, a koji nije bio utvrđen. Šest godina nakon početka projekta samo je jedno postrojenje bilo završeno i radilo je povremeno⁵¹. Planiranje postavljanja pet jedinica prije bilo kakve uvjerljive povratne informacije dobivene u okviru pilot-projekta bilo je iznimno preuranjeno⁵²;
- (c) cilj je projekta 13. (*Nice Roll-out* (Proširenje NICE-a)) bilo proširenje internetskog središta koje se napaja solarnom energijom i koje je već u funkciji u Gambiji na više od 50 lokacija u Gambiji i Tanzaniji. Projekt je morao biti prekinut zbog likvidacije provedbenog partnera 2013. godine. Poslovni model koji je uključivao privatni sektor smatrao se važnim rizikom u fazi ocjene prijedloga;

- (d) cilj je projekta 16. (*Wood and charcoal* (Drvo i drveni ugljen)) bila održiva proizvodnja drva i drvenog ugljena u ruralnim područjima. Provedbeni je partner pokazao više interesa za unosnu šumarsku industriju nego za inovativnu komponentu drvenog ugljena, koja je bila razlog prihvatljivosti projekta za financiranje u okviru Instrumenta za energiju.

Gotovo svi ispitani uspješni projekti imali su dobre izgled u pogledu održivosti

37

Za jedan ispitani uspješni projekt od njih ukupno 12, održivost je bila problematično pitanje zbog tehničke složenosti i nedostatka lokalnog kapaciteta. Postojao je rizik od kratkoročne ili srednjoročne tehničke neispravnosti⁵³. Za ostalih je 11 projekata bilo izgledno da će biti održivi ako se potrebne mjere provedu u skladu s planom, a kontekst⁵⁴ se previše ne pogorša (vidjeti **Prilog VI.**, odlomak „Održivost”, projekte kojima je dodijeljena ocjena B).

- 49 Primjerice, dugotrajni postupak javne nabave, logistička ograničenja, mobilizacija potražnje zbog tržišnog natjecanja s drugim tehnologijama i neučinkoviti uzgoj biljke jatropha. Osim toga, na projekt je utjecao i pravni spor između partnera i dobavljača u kojem su sredstva bila izdvojena za određenu svrhu, a da dobavljač pritom nije ispunio svoje obveze.
- 50 Projektu su dodijeljeni negativni bodovi i zbog sporne situacije između dobavljača opreme i nacionalne agencije za elektrifikaciju ruralnih područja (koja je ujedno bila i partner u projektu).
- 51 Strojevi brazilskog porijekla još uvijek su samo prototip koji je uvelike ovisan o svojem proizvođaču.
- 52 Prijedlogom projekta bilo je predviđeno šest jedinica, no u ugovoru o bespovratnim sredstvima bilo ih je navedeno samo pet.
- 53 Projektu 9. (*Resouth*) dodijeljena je ocjena C zbog složenosti njegove komponente vjetroturbine i velike udaljenosti.
- 54 Vanjski čimbenici koji mogu izravno ili neizravno utjecati na projekte, poput društveno-gospodarskih uvjeta, sigurnosne situacije, velikih promjena u sektorskoj politici ili uništavanja okoliša.

Opažanja

38

Kada je riječ o projektima koji podrazumijevaju decentraliziranu jedinicu za proizvodnju električne energije i distribucijsku mrežu⁵⁵, za održivost je potrebno odgovarajuće upravljanje aktivnostima (proizvodnjom i prodajom električne energije) te redovito tehničko održavanje⁵⁶. Osposobljavanje je organizirano u okviru svih projekata radi poboljšanja upravljačkih i tehničkih kapaciteta budućih subjekata. Međutim, s obzirom na lokalne kapacitete, i dalje postoji potreba za povremenim osposobljavanjima nakon završetka projekta kako bi se zajamčilo optimalno upravljanje proizvodnim jedinicama⁵⁷.

- 55 Projekti 1. (*Mwenga*), 3. (*Majaua*), 7. (*rHyviere*), 8. (*Sahambano*), 9. (*Resouth*), 10. (*Rural electrification* (Elektrifikacija ruralnih područja)) i 15. (*Boreale*).
- 56 U nekim će slučajevima biti potrebno obratiti posebnu pozornost, primjerice u pogledu nedostataka u kvaliteti izgrađene infrastrukture i postavljene opreme.
- 57 Dugogodišnji provedbeni partneri povremeno su pružali potporu na vlastiti trošak nakon isteka njihovih ugovora, primjerice u okviru projekta 9. (*Resouth*).

Fotografije 5. i 6.



Solarna fotonaponska jedinica na krovu škole i upute za njezinu uporabu, projekt „Povećani pristup energetskim uslugama“ (okrug Kalomo, Zambija)

Izvor: Europski revizorski sud.

39

U sklopu nekih projekata podigla se svijest o ekološkim pitanjima (vidjeti primjer u **okviru 5.**) te je organizirano osposobljavanje o novim mikropoduzecima, što je omogućeno zahvaljujući opskrbi električnom energijom.

40

Može se dogoditi da proizvodne jedinice koje električnom energijom opskrbljuju jednog potrošača (primjerice, priključivanje na glavnu distribucijsku mrežu kojom obično upravlja parajavno tijelo) naiđu na problem neispunjavanja obveze plaćanja, što može ugroziti održivost projekta⁵⁸. Taj je rizik dobro poznat, stoga je cilj nacionalne energetske politike postupno provesti bolje prakse, poboljšati rad subjekata koji rade na nacionalnoj mreži te ih potaknuti da plaćaju svojim dobavljačima⁵⁹.

58 Projekti 7. (*rHyviere*, 1 lokacija od ukupno 3) i 8. (*Sahambano*).

59 U Tanzaniji i na Madagaskaru, primjerice, Svjetska banka podupire velike programe reforme u energetske sektoru.

Okvir 5.

Očuvanje primarnog izvora električne energije ključ je održivosti

Projekt 7. (rHyviere) – Cilj je ovog projekta bila izgradnja malih jedinica za proizvodnju hidroenergije u brdovitoj regiji Madagaskara. Održivost tokova vode na visokoj nadmorskoj visini zahtjeva dobro upravljanje prirodnim florom i poljoprivredom u slivu namijenjenom za hranjenje kako bi se kišnici omogućilo da stalno prodire u podzemlje. Projekt je obuhvaćao osnovno osposobljavanje i osvještavanje te koristan ekološki plan uz sudjelovanje nadležnih tijela za očuvanje primarnog izvora električne energije (tokova vode). Taj plan obuhvaća subvencije poljoprivrednicima koji žive pokraj sliva za hranjenje kako bi se očuvala flora prilagodboom njihovih poljoprivrednih metoda, odnosno kako bi se izbjeglo daljnje krčenje šuma metodom sječe i spaljivanja te sječom za proizvodnju drvenog ugljena. Dugoročna financijska sredstva potrebna za subvencije lokalnim poljoprivrednicima bila su dostupna u vidu posebnog nameta (2,5 %) na hidroenergiju koja se proizvodi i prodaje u tom gradu u dolini.

41

Zaključujemo da je Komisija u velikoj mjeri bila uspješna, no mogla je učiniti više u pogledu korištenja Instrumentom za energiju u svrhu povećanja pristupa obnovljivim izvorima energije za siromašne u istočnoj Africi.

42

Komisija je u okviru Instrumenta za energiju dodijelila sredstva za obnovljive izvore energije projektima koji su imali dobro razrađene prioritete. U pozivima na podnošenje prijedloga primijenjeni su odgovarajući kriteriji odabira kako bi se zajamčila usklađenost s prioritetima utvrđenima u Instrumentu za energiju. Međutim, četvrtini ispitanih projekata dodijeljena su bespovratna sredstva unatoč ozbiljnim nedostacima u izradi utvrđenima tijekom procesa odabira. Nedosljednost između ocjena dodijeljenih tim projektima i analitičkih komentara ocjenjivača ukazuje na nedovoljnu strogost u procesu odabira (vidjeti odlomke od 12. do 19.).

1. preporuka Stroži odabir projekata

Pri uporabi poziva na podnošenje prijedloga u okviru postupka odabira Komisija bi trebala ojačati procjenu:

- i. rizika povezanih s osmišljavanjem aktivnosti i predviđenih mjera za ublažavanje posljedica;
- ii. kapaciteta partnera u pogledu planova za provedbu projekta.

43

Komisija nije na odgovarajući način pratila sve projekte. Izvješćivanje provedbenih partnera nije bilo jednake kvalitete, a pomoć savjetnika kojega je zaposlio GU DEVCO s ciljem poboljšanja izvješćivanja imala je pozitivan, no ograničen učinak. Komisija za određene projekte s ozbiljnim poteškoćama u provedbi nije poduzela odgovarajuće i pravodobne mjere:

- (a) nije pokušala osigurati ispunjavanje obveza izvješćivanja utvrđenih u ugovorima o bespovratnim sredstvima;
- (b) nije dovoljno dobro iskoristila terenske posjete u okviru projekata koje su obavljali voditelji programa delegacija EU-a, kao ni praćenje usmjereno na rezultate za nadopunu informacija koje su dostavili provedbeni partneri, posebno kada je bilo poznato da se pri provedbi projekata nailazilo na ozbiljne poteškoće;
- (c) iako je bila svjesna da neki od ispitanih projekata vjerojatno neće biti provedeni kako je bilo planirano, Komisija nije tražila dogovor s provedbenim partnerima o rješenju niti prekid projekata (vidjeti odlomke od 20. do 31.).

2. preporuka Jačanje praćenja projekata

Komisija bi trebala:

- i. pomno pratiti poštovanje odredbi ugovora o bespovratnim sredstvima u pogledu pravodobnosti i kvalitete financijskih i narativnih izvješća i evaluacija;
- ii. u slučaju nepoštovanja tih odredbi, obustaviti daljnje isplate bespovratnih sredstava i tražiti od provedbenih partnera da dostave potrebne informacije;
- iii. povećati broj terenskih posjeta voditelja programa i praćenja usmjerenih na rezultate za osjetljive projekte, uporabom pristupa temeljenog na riziku;
- iv. kada je vjerojatno da projekti neće biti provedeni kako je bilo planirano, tražiti dogovor s provedbenim partnerom o rješenju;
- v. ako se rješenje ne uspije naći, donijeti razumnu izlaznu strategiju za prekid ugovora.

44

Većina ispitanih projekata bila je uspješna i izgledno je da će biti održiva ako se provedu potrebne mjere i kontekst se previše ne pogorša. Iako su nakon početka opskrbe električnom energijom nove gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima sporo započinjale, kvaliteta života stanovnika znatno se poboljšala, posebno zahvaljujući pristupu boljim javnim uslugama. Četvrtinom ispitanih projekata nije ostvarena većina očekivanih rezultata, ponajviše zbog nedostataka u izradi koji nisu ispravljeni i zbog činjenice da ih Komisija nije na odgovarajući način pratila (vidjeti odlomke od 32. do 40.).

3. preporuka Povećanje izgleda projekata u pogledu održivosti

Po završetku složenih projekata, posebno onih koji podrazumijevaju ulaganja u infrastrukturu, Komisija bi trebala:

- i. tražiti od provedbenih partnera da u svojim završnim izvješćima daju procjenu eventualne potrebe za stalnom tehničkom pomoći subjekata,
- ii. razmotriti mogućnost pružanja sredstava u tu svrhu, primjerice izmjenama ugovora o bespovratnim sredstvima.

Ovo je izvješće usvojilo III. revizijsko vijeće, kojim predsjedava član Revizorskog suda g. Karel PINXTEN, na sastanku održanom u Luxembourggu 6. listopada 2015.

Za Revizorski sud



Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Predsjednik

Ispitani projekti

Broj projekta i kratak naziv	Broj CRIS-a	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Broj prijedloga	Ocjene prijedloga ³ (u %)	Naziv mjere	Država
1. <i>Mwenga</i>	2007./195–963	Prvi instrument za energiju	78	Vanjski stručnjak: 81,5 Delegacija EU-a: 86	<i>Mwenga</i> 3 MW hidroelektrana	Tanzanija
2. <i>Best Ray</i>	2007./195–964	Prvi instrument za energiju	132	Vanjski stručnjak: 57 Delegacija EU-a: 77 Treći ocjenjivač: 72	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i> (Pružanje energetske usluge ruralnim područjima u Tanzaniji)	Tanzanija
3. <i>Majaua</i>	2007./195–977	Prvi instrument za energiju	46	Vanjski stručnjak: 74 Delegacija EU-a: 75,5	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i> (Elektrifikacija općine Majaua)	Mozambik
4. <i>Biogas (Bioplin)</i>	2007./195–982	Prvi instrument za energiju	244	Vanjski stručnjak: 71,5 Delegacija EU-a: 74	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i> (Unaprjeđenje manjih postrojenja za bioplin za proizvođače i obrađivače u području poljoprivrede)	Kenija
5. <i>Up-scaling (Unaprjeđenje)</i>	2007./195–985	Prvi instrument za energiju	214	Vanjski stručnjak: 71 Delegacija EU-a: 83,5	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i> (Unaprjeđenje pristupa integriranim modernim energetske uslugama za smanjenje siromaštva)	Tanzanija
6. <i>Bioenergelec</i>	2007./196–004	Prvi instrument za energiju	217	Vanjski stručnjak: 65 Delegacija EU-a: 74 Treći ocjenjivač: 76,5	<i>Bioenergelec (bioénergie électricité)</i> (Bioenergija)	Madagaskar
7. <i>rHYviere</i>	2007./196–005	Prvi instrument za energiju	144	Vanjski stručnjak: 74 Delegacija EU-a: 81	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i> (Program rHYviere – Sustav hidroelektrana u naselju i zaštita okoliša)	Madagaskar
8. <i>Sahambano</i>	2007./196–009	Prvi instrument za energiju	54	Vanjski stručnjak: 69,5 Delegacija EU-a: 68,5	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano</i> (Projektiranje hidroelektrane na lokaciji Befanaova na rijeci Sahambano)	Madagaskar
9. <i>Resouth</i>	2007./196–014	Prvi instrument za energiju	128	Vanjski stručnjak: 72 Delegacija EU-a: 78,5	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i> (Decentralizirana elektrifikacija ruralnih područja s pomoću obnovljivih izvora energije na jugu Madagaskara)	Madagaskar
10. <i>Rural electrification (Elektrifikacija ruralnih područja)</i>	2008./020–660	Prvi instrument za energiju	284	Vanjski stručnjak: 68 Delegacija EU-a: 78	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i> (Infrastruktura za elektrifikaciju ruralnih područja i mali projekti)	Zambija

Proračun (u milijunima eura)	Doprinos EU-a (u milijunima eura)	Postotak doprinosa EU-a/ Proračun	Kratak opis	Posjećen (ili samo ispitan u državi)	Posjećene lokacije
7,81	3,60	46,1 %	Postavljanje malih hidroelektrana radi opskrbe poduzeća za proizvodnju čaja i 14 naselja pouzdanom električnom energijom	Da	Projekt u Mufindiju (regija Iringa); Sastanak s lokalnim vlastima u Mafingi
1,50	1,13	75,3 %	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 8050 kućanstava (i javnih ustanova) u 9 naselja. Na nekim su se područjima upotrebljavali mikro hidroenergija s malom mrežom i bioplin	Da	Centar zajednice za energetske resurse (CERC) i zadruga Mpambano u Oldonyosambu; Centar za osposobljavanje u Mkuru; Projekt u srednjoj školi Ngarenyanuki u Olkung'wadou; Tehnička škola Arusha u Arushi.
2,49	1,87	75,1 %	Obnova mini hidroelektrane (trenutačno uništene) i uspostava lokalne mreže električne energije za priključivanje 5000 kućanstava	Ne	—
1,97	1,22	61,9 %	Uporaba bioplina u svrhu kuhanja u ruralnim područjima za 330 poljoprivrednika u 5 pokrajina	Ne	—
3,05	2,29	75,0 %	Postavljanje višenamjenskih centara za energetske usluge opremljenih dizelskim motorima na biogorivo (ulje biljke jatropha) u 120 naselja u 6 regija	Da	Lokacija projekta višenamjenske platforme Matadi – Mji Mwema, okrug Siha – regija Kilimandjaro; Skladište u Moshiju
3,16	1,96	61,9 %	Proizvodnja električne energije iz biomase za 6 naselja (u 4 regije) i poboljšana karbonizacija	(Da)	Lokacija nije posjećena ¹ , no obavljen je razgovor s dionicima i provedbenim partnerom
2,30	1,73	75,1 %	Izgradnja 3 hidroelektrane na rijeci + mini mreža za priključenje 8 naselja u istočnim ruralnim područjima	Da	2 od 3 lokacije: Sahasinaka i Tolongoina
3,31	2,48	74,9 %	Izgradnja hidroelektrane na rijeci + proširenje mreže za 20 km radi priključenja 1 grada i 2 naselja	Da	1 lokacija: Ihosy
1,16	0,87	75,0 %	Elektrifikacija 2 naselja u južnoj regiji uporabom 2 vjetroturbine i solarnih fotonaponskih ćelija	(Da)	Lokacija nije posjećena ² , no obavljen je razgovor s dionicima
36,51	10,00	27,4 %	Proširenje mreže te postavljanje mini hidroelektrane i 2000 solarnih ćelija na domove radi opskrbe električnom energijom 27 000 kućanstava, 700 škola i centara zdravstvene skrbi	Da	1 od 2 lokacije: Mumbwa

Broj projekta i kratak naziv	Broj CRIS-a	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Broj prijedloga	Ocjene prijedloga ³ (u %)	Naziv mjere	Država
11. <i>Increase access</i> (Veći pristup)	2008./195–971	Prvi instrument za energiju	200	Vanjski stručnjak: 80 Delegacija EU-a: 75	<i>Increased Access to Electricity Services</i> (Povećani pristup energetske usluge)	Zambija
12. <i>Green energy</i> (Zelena energija)	2011./231–578	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	60	Vanjski stručnjak: 71 Delegacija EU-a: 85	<i>Community Based Green Energy Project</i> (Projekt zelene energije temeljen na zajednici)	Kenija
13. <i>Nice Roll-out</i> (Proširenje NICE-a)	2011./231–937	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	183	Vanjski stručnjak: 47 Delegacija EU-a: 87 Treći ocjenjivač: 82	<i>NICE Roll-Out</i> (Proširenje NICE-a)	Zambija, Tanzanija, Gambija
14. <i>Small scale solar</i> (Solarna energija manjega razmjera)	2011./232–092	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	620	Vanjski stručnjak: 83 Delegacija EU-a: 81	<i>Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i> (Omogućavanje pristupa održivim malim solarnim elektranama za 18 000 stanovnika u okrugu Quissanga, Cabo Delgado)	Mozambik
15. <i>Boreale</i>	2011./280–322	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	534	Vanjski stručnjak: 84 Delegacija EU-a: 79	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i> (Najbolja rješenja u pogledu energije ruralnih područja i pristupa osvjetljenju i električnoj energiji)	Madagaskar
16. <i>Wood and charcoal</i> (Drvo i drveni ugljen)	2012./232–680	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	542	Vanjski stručnjak: 59 Delegacija EU-a: 87 Treći ocjenjivač: 75	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i> (Održiva proizvodnja drva i drvenog ugljena u ruralnim područjima Mozambika, Malavija i Tanzanije)	Mozambik, Tanzanija, (Malavi)

Proračun (u milijunima eura)	Doprinos EU-a (u milijunima eura)	Postotak doprinosa EU-a/ Proračun	Kratak opis	Posjećen (ili samo ispitan u državi)	Posjećene lokacije
33,00	10,00	30,3 %	Proširenje mreže radi olakšavanja pristupa obnovljivim izvorima energije u ruralnim i prigradskim područjima u Zambiji (65 000 korisnika)	Da	3 od 24 lokacije: Kabwe, podstanica Kanyama i Kalomo
2,32	1,74	75,0 %	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 56 škola i 32 centra zdravstvene skrbi u ruralnim područjima Kenije	Ne	—
8,44	2,50	29,6 %	Poslovni razvoj s pomoću objekata informacijske i komunikacijske tehnologije opremljenih solarnim fotonaponskim ćelijama (franšizni centri NICE-a na 50 ruralnih i prigradskih lokacija u Gambiji, Tanzaniji i Zambiji)	Ne	—
0,79	0,59	75,0 %	Omogućavanje pristupa održivim malim solarnim elektranama za 4000 kućanstava u 2 okruga	Ne	—
2,30	1,72	74,8 %	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 10 škola i 8 centara zdravstvene skrbi i 900 kućanstava u 8 naselja u južnoj regiji	(Da)	Lokacija nije posjećena ² , no obavljen je razgovor s dionicima
5,33	2,40	45,0 %	Održiva proizvodnja energije iz biomase i energetska učinkovitost s pomoću osposobljavanja 2000 kućanstava o sadnji drveća i izgradnji postrojenja za proizvodnju drvenog ugljena	Da (Tanzanija)	Uredi za sadnju i zelene izvore u Sao Hillu (regija Iringa u Tanzaniji)

- 1 Provedba projekta na lokaciji odabranoj za posjet bila je u preranoj fazi (izgradnja je bila u tijeku, no nikakva oprema za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora nije još bila postavljena). Jedina spremna lokacija nalazila se predaleko da bismo je mogli uključiti u svoj plan misije.
- 2 Nije posjećena iz sigurnosnih razloga
- 3 Prijedlog su ocijenili vanjski stručnjak, delegacija EU-a i, u nekim slučajevima, treći ocjenjivač.

Metodologija ocjenjivanja

U svrhu obavljanja revizije, ocjene o izradi, rezultatima i potencijalnoj održivosti dodijeljene su na temelju metodologije praćenja usmjerenog na rezultate (ROM) kojom se koristi Komisija. Korišteni kriteriji navedeni su u nastavku:

Izrada

- A Ideja je projekta (uključujući odabranu tehnologiju) ostvariva i relevantna za taj kontekst. Rizici i lokalna ograničenja dobro definirana, a mjere za ublažavanje posljedica koje će se provesti detaljno opisane. Predložen je jasan i dobro strukturiran logički okvir, ciljevi SMART (ocjena se ne mijenja ako je osnovne i ciljne vrijednosti još potrebno uskladiti nakon studije izvedivosti) i odgovarajući pokazatelji uspješnosti.
- B Odgovarajuća logika intervencije. Utvrđeno je izostavljanje/problemi u pogledu izrade ili odabrane tehnologije, navedeni rizici i ograničenja nisu dovoljno detaljni i/ili mjere za njihovo ublažavanje nisu u potpunosti uvjerljive. Potrebno je izmijeniti ciljeve i/ili pokazatelje.
- C Logika intervencije ukazuje na probleme koji bi mogli znatno utjecati na očekivane rezultate, utvrđena su pitanja/problemi u pogledu prethodno spomenutih elemenata.
- D Logika intervencije je neispravna i u velikoj mjeri smanjuje mogućnost uspjeha projekta, ili važna će pitanja/problemi ugroziti projekt.

Rezultati

- A Svi su rezultati ostvareni ili je izgledno da će biti ostvareni na način da su dobre kvalitete i da pridonose ishodima kako je i planirano, aktivnosti su redovito praćene i provedene u skladu s rasporedom (nisu zabilježena nikakva kašnjenja ili su, ako je do njih došlo, bila manja i logički objašnjena).
- B Postizanje rezultata teče i izgledno je da će i dalje teći u skladu s planom, no moguća su poboljšanja u smislu kvalitete, ostvarenja očekivanog broja ili vremenskog rasporeda. Međutim, kašnjenja ne ugrožavaju ostvarenje rezultata.
- C Neki rezultati nisu/neće biti ostvareni na vrijeme, u skladu s očekivanim brojem ili na način da su dobre kvalitete. Potrebne su korektivne mjere. Aktivnosti kasne ili su ponešto neusklađene s logikom intervencije i planovima.
- D U kvaliteti i ostvarenju rezultata već postoje ili je jako izgledno da će postojati ozbiljni nedostaci. Potrebne su veće prilagodbe kako bi se zajamčilo ostvarenje barem ključnih rezultata. Ozbiljna kašnjenja i temeljna neusklađenost aktivnosti s logikom intervencije i planovima. Trebalo bi razmotriti izlaznu strategiju kako bi se spriječili daljnji problemi.

Održivost

- A Rezultati će biti dugoročno održivi, a potencijalna ponovna provedba projekta zajamčena je povoljnim kontekstom i/ili povezanim mjerama uspostavljenima u okviru projekta ili drugim intervencijama.
- B Rezultati (ili većina njih) vrlo će vjerojatno biti dugoročno održivi ako se potrebne mjere provedu u skladu s planom i/ili ako se kontekst previše ne pogorša.
- C Rezultati (ili većina njih) vrlo vjerojatno neće biti srednjoročno ili dugoročno održivi ako se potrebne mjere na odgovarajući način ne poboljšaju ili usklade, posebno ako postoji mogućnost da se kontekst pogorša.
- D Rezultati (ili većina njih) vrlo vjerojatno neće biti srednjoročno održivi, bez obzira na poduzete mjere u trenutačnom kontekstu.

Projekti u okviru Instrumenta za partnerski dijalog Energetske inicijative EU-a za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj (EUEI) i ključni sektori 11. europskog razvojnog fonda (ERF) po zemljama

Država	INSTRUMENT ZA PARTNERSKI DIJALOG EUEI-a			
	Postojeće politike koje se odnose na energiju	Projekt u okviru Instrumenta za partnerski dijalog u energetske sektoru (opis)	Dionici	Datumi
Burundi	Siječanj 2011. (+ plan elektrifikacije ruralnih područja 1993., izmijenjen 1997.)	Pomoć Ministarstvu energije i rudarstva u razvoju nacionalne politike za energetske sektor te provedbene strategije i investicijskog plana	Ministarstvo energije i rudarstva	Studeni 2009.–travanj 2011.
Džibuti	2005	Pomoć Ministarstvu energije nadležnom za prirodne resurse (MERN) u izradi nacionalne strategije i akcijskog plana za energetske sektor te pripremu nacrtu zakona o električnoj energiji	Ministarstva, Electricité de Djibouti – tehnički i financijski partneri, donatori	Studeni 2012.–srpanj 2014.
Eritreja	1997	-	-	-
Etiopija	1994. (izmijenjena 2012.)	Pomoć etiopijskoj vladi u definiranju jasne dugoročne vizije za proizvodnju energije iz biomase i u izradi strategije i akcijskog plana za proizvodnju energije iz biomase	Ministarstvo voda, navodnjavanja i energije	Srpanj 2012.–veljača 2014.
Kenija	2004. (izmijenjena 2014.)	Osmisliti dugoročnu intervenciju potpore koju će provesti stručnjaci koji će pružiti izravne savjetodavne usluge u pogledu regulatornog okvira za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora priključene na mrežu manjega razmjera	Ministarstvo energije	Siječanj 2013.–ožujak 2014.
Madagaskar	1974. (postala zakonom 1998.)	Ažuriranje politike i nacionalne energetske strategije Madagaskara te priprema strategije za energetske sektor Madagaskara	Ministarstvo energije	Srpanj 2014.–srpanj 2015.
Malavi	2003. (izmijenjena 2009.)	Potpore razvoju strategije za proizvodnju energije iz biomase radi jamčenja održive opskrbe energijom iz biomase te promicanja pristupa modernim gorivima za kuhanje i učinkovitim tehnologijama za izgaranje biomase	Ministarstvo energije	Veljača 2008.–veljača 2009.
Mozambik	1998. (izmijenjena 2009. i 2011.)	Potpore izradi i provedbi nacionalne strategije za proizvodnju energije iz biomase, s posebnom pozornošću na lanac opskrbe drvenim ugljenom i zadovoljenje potreba u pogledu ponude i potražnje	Ministarstvo energije i Nacionalna uprava za nove i obnovljive izvore energije	Siječanj 2011.–prosinac 2012.

11. ERF

(Glavni sektori i procijenjeni proračun koji je usvojen ili je izgledno da će biti usvojen u vrijeme revizije)

1. glavni sektor	Proračun (u milijunima eura)	2. glavni sektor	Proračun (u milijunima eura)	3. glavni sektor	Proračun (u milijunima eura)	4. glavni sektor	Proračun (u milijunima eura)	Sektor koji nije ključan	Proračun (u milijunima eura)	UKUPAN PRORAČUN (u milijunima eura)
Održiv ruralni razvoj za prehranu	80	Zdravstvo	87	Vladavina prava i nestabilnost	143	Energija	105	Civilno društvo	17	432
Voda, odvodnja i kruti otpad	52	Sigurnost opskrbe hranom	35					Potpora civilnom društvu i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje	18	105
Energija – (nije odlučeno, no to je namjera Vlade)		Poljoprivreda		Gospodarsko upravljanje						0
Održiva poljoprivreda i sigurnost opskrbe hranom	252	Zdravstvo	200	Ceste i prijelaz na energiju	230			Civilno društvo	63	745
Sigurnost opskrbe hranom i otpornost na klimatske promjene	190	Održiva infrastruktura (promet i energija)	175	Odgovornost javnih institucija	60		60	Potpora nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje	10	495
Upravljanje i institucije	143	Ruralni razvoj	140	Infrastruktura (veći pristup energiji za gospodarski razvoj)	230			Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje i Instrument za tehničku suradnju	5	518
Upravljanje	120	Obrazovanje	110	Poljoprivreda	250			Civilno društvo	30	510
Dobro upravljanje i razvoj	367	Ruralni razvoj (uključujući energiju: 50 milijuna eura)	330							697

Država	INSTRUMENT ZA PARTNERSKI DIJALOG EUEI-a			
	Postojeće politike koje se odnose na energiju	Projekt u okviru Instrumenta za partnerski dijalog u energetske sektoru (opis)	Dionici	Datumi
Ruanda	2004. (izmijenjena 2009.)	Potpura izradi politika i strategija za podsektor geotermalne energije te potpora institucionalnom, pravnom i regulatornom okviru za geotermalnu energiju, s posebnom pozornošću na mogućnosti sudjelovanja privatnog sektora	Ministarstvo infrastrukture	Prosinac 2013.–siječanj 2015.
Tanzanija	1992. (izmijenjena 2003. i 2014.)	Pomoć u izradi nacionalne strategije za proizvodnju energije iz biomase kojom se utvrđuju sredstva za jamčenje održivije opskrbe energijom iz biomase; povećanje učinkovitosti proizvodnje i uporabe; promicanje pristupa alternativnim izvorima energije; jamčenje institucionalnih uvjeta za omogućavanje provedbe	Ministarstvo financija	Ožujak 2012.–travanj 2014.
Uganda	2002. (izmijenjena 2007.)	Izrada niza preporuka i popisa mogućih energetske projekata kojima će se pružiti potpora u okviru inicijative Održiva energija za sve	Ministarstvo energije, privatna poduzeća, civilno društvo, razvojni partneri	Svibanj 2012.–lipanj 2012.
Zambija	1994. (izmijenjena 2008.)	Organiziranje savjetodavnog postupka za uključivanje pristupa energetske uslugama u nacionalni razvojni plan i nacionalnu dugoročnu viziju	Ministarstvo energije i razvoja vodnih resursa	Rujan 2005.–kolovoz 2006.
Istočna Afrika		Procjena kapaciteta za unaprjeđenje pristupa modernim energetske uslugama u istočnoj Africi	Istočnoafrička zajednica	Studenj 2010.–srpanj 2011.

11. ERF



(Glavni sektori i procijenjeni proračun koji je usvojen ili je izgledno da će biti usvojen u vrijeme revizije)



1. glavni sektor	Pro-račun (u mili-junima eura)	2. glavni sektor	Prora-čun (u mili-junima eura)	3. glavni sektor	Proračun (u mili-junima eura)	4. glavni sektor	Prora-čun (u mili-junima eura)	Sektor koji nije ključan	Prora-čun (u mili-junima eura)	UKUPAN PRORA-ČUN (u mili-junima eura)
Održiva poljoprivreda i sigurnost opskrbe hranom	200	Održiva energija	200	Odgovorno upravljanje	40			Civilno društvo	20	460
Dobro upravljanje i razvoj	291	Energija	180	Održiva poljoprivreda	140			Civilno društvo	15	626
Prometna infrastruktura (energija se može uključiti nakon srednjoročnog pregleda)	230	Sigurnost hrane i poljoprivreda	130	Dobro upravljanje	168			Civilno društvo	50	578
Energija	244	Poljoprivreda	110	Upravljanje	100			Potpora nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje	30	484
—										

Provedbeno razdoblje, ciljevi i postignuća ispitanih projekata

Broj projekta i kratak naziv	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Datum početka	Datum završetka
1. <i>Mwenga</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Mwenga</i> 3 MW hidroelektrana	Tanzanija	22.12.2007.	22.12.2012.
2. <i>Best Ray</i>	Prvi instrument za energiju	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i> (Pružanje energetske usluge ruralnim područjima u Tanzaniji)	Tanzanija	1.4.2008.	30.6.2011.
3. <i>Majaua</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i> (Elektrifikacija općine Majaua)	Mozambik	1.12.2007.	30.11.2012.
4. <i>Biogas (Bioplin)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i> (Unaprjeđenje manjih postrojenja za bioplin za proizvođače i obrađivače u području poljoprivrede)	Kenija	1.1.2008.	1.1.2011.
5. <i>Up-scaling (Unaprjeđenje)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i> (Unaprjeđenje pristupa integriranim modernim energetske uslugama za smanjenje siromaštva)	Tanzanija	1.1.2008.	30.6.2014.
6. <i>Bioenergelec</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Bioenergelec (bioénergie électricité)</i> (Bioenergija)	Madagaskar	1.4.2008.	31.12.2015.
7. <i>rHYviere</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i> (Program <i>rHYviere</i> – Sustav hidroelektrana u naselju i zaštita okoliša)	Madagaskar	7.1.2008.	30.12.2015.
8. <i>Sahambano</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano</i> (Projektiranje hidroelektrane na lokaciji Befanaova na rijeci Sahambano)	Madagaskar	1.3.2008.	31.12.2014.
9. <i>Resouth</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i> (Decentralizirana elektrifikacija ruralnih područja s pomoću obnovljivih izvora energije na jugu Madagaskara)	Madagaskar	1.1.2008.	1.1.2013.

Produljenja (u mjesecima)	% produ- ljenja	Obrazloženje produljenja	Izmjena početnih ciljeva – (Postignuća)
Početno trajanje: 60 mjeseci nema produljenja	0 %	—	Ne – (broj korisnika iznosio je 14 345 u odnosu na očekivanih 24 700 (58 %), no broj i dalje raste.)
Početno trajanje: 36 mjeseci – produljeno: 39 mjeseci	8 %	Produljenje obrazloženo potrebom da se „bolje upotpune (...) ključne projektne aktivnosti, s posebnom pozornošću na institucionalni aspekt i aspekt održivosti”	Ne – (broj korisnika iznosio je 7600 u odnosu na očekivanih 8050 ili 94,4 %)
Početno trajanje: 36 mjeseci – produljeno: 60 mjeseci	67 %	Zatražena su ukupno tri produljenja, no posljednje (kojim se projekt trebao produljiti do 30. 11. 2013.) delegacija EU-a je odbila	Ne – (Godine 2014. delegacija EU-a procijenila je broj priključenja na otprilike 500; za postizanje cilja od 5000 bit će potrebne 3 godine)
Početno trajanje: 36 mjeseci – produljeno na 45 mjeseci	25 %	Za postizanje ostvarivih ciljeva u okviru proračuna	Ne – (početni cilj: izgradnja 350 uređaja za razgradnju – završetak projekta: izgrađeno ih je 765)
Početno trajanje: 60 mjeseci – produljeno: 78 mjeseci	23 %	Pokušati biti ukorak s planom	Da – 200 višenamjenskih centara za energetske usluge -> 125 (u lipnju 2013. postavljeno samo 11)
Početno trajanje: 36 mjeseci – produljenje na 81 mjesec	125 %	Ugovorni problem s partnerima (9 mjeseci). Preliminarna studija (9 mjeseci). Priprema natječajne dokumentacije (nije planirano) i pregovori između AGMIN-a i Agencije za razvoj za elektrifikaciju ruralnih područja (ADER) (siječanj 2010. – prosinac 2011.) – dio opreme namijenjene elektrifikaciji ruralnih područja nedostajao (u 3 lokacije od njih 5) – ugovorni problemi između uprave i ADER-a (ugovor potpisan 9. 1. 2012.)	Da – početni cilj: 5 lokacija 80–100 kW (400–500 kW), ciljevi u listopadu 2014.: 4 lokacije 70 kW (280 kW) – proračun smanjen za 100 000 eura – (samo 1 lokacija opremljena u vrijeme revizije)
Početno trajanje: 48 mjeseci – produljeno: 84 mjeseca	75 %	Rider 1 – Politička situacija (12 mjeseci), Rider 3: cikloni u regiji i obnova ADER-a (12 mjeseci), Rider 4–5: Vrijeme za odgovor banke u pogledu zajma privatnom ulagaču (Tectra) radi nabave turbine i kablova ukradenih u lučkim objektima (6 + 6 mjeseci)	Da – početni cilj: 3 lokacije: T: 2x60, S:3x80 A:3x80: 600 kW - ciljevi u listopadu 2014.: 3 lokacije T: 2x50, S:2x65 A:2x330: 890 kW - (2 lokacije završene u vrijeme revizije)
Početno trajanje: 30 mjeseci – produljeno: 82 mjeseca	173 %	Izostanak odluke o razvoju lokacije: 12 tehničkih mogućnosti, novi voditelj projekta Zecca 2009., politička nestabilnost, loše vremenske prilike, kašnjenja u pribavljanju koncesijskog odobrenja, odobrenja za oslobođenje od plaćanja poreza, dozvole za uporabu dinamita radi prokopavanja kanala.	Da – (Početni cilj: 460 kW – ciljevi u listopadu 2014.: 700 kW)
Početno trajanje: 60 mjeseci nema produljenja	0 %	—	Ne – (Početni cilj: 5000 korisnika -> 5500)

 Početne ciljne vrijednosti premašene ili je izgledno da će se premašiti
 Ciljne se vrijednosti vjerojatno neće ostvariti, no izlazni proizvodi ipak su prihvatljivi

 Ciljne vrijednosti ostvarene ili je izgledno da će se ostvariti
 Očekivani izlazni proizvodi nisu ostvareni

Prilog IV.

Broj projekta i kratak naziv	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Datum početka	Datum završetka
10. <i>Rural electrification</i> (Elektrifikacija ruralnih područja)	Prvi instrument za energiju	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i> (Infrastruktura za elektrifikaciju ruralnih područja i mali projekti)	Zambija	10.3.2008.	31.12.2015.
11. <i>Increase access</i> (Veći pristup)	Prvi instrument za energiju	<i>Increased Access to Electricity Services</i> (Povećani pristup energetske usluge)	Zambija	11.12.2008.	15.12.2015.
12. <i>Green energy</i> (Zelena energija)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Community Based Green Energy Project</i> (Projekt zelene energije temeljen na zajednici)	Kenija	1.11.2011.	31.10.2015.
13. <i>Nice Roll-out</i> (Proširenje NICE-a)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>NICE Roll-Out</i> (Proširenje NICE-a)	Zambija, Tanzanija, Gambija	30.9.2011.	30.9.2015.
14. <i>Small scale solar</i> (Solarna energija manjeg razmjera)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Enabling 18,000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i> (Omogućavanje pristupa održivim malim solar-nim elektranama za 18 000 stanovnika u okrugu Quissanga, Cabo Delgado)	Mozambik	20.7.2011.	19.9.2014.
15. <i>Boreale</i>	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i> (Najbolja rješenja u pogledu energije ruralnih područja i pristupa osvjetljenju i električnoj energiji)	Madagaskar	1.3.2012.	28.2.2017.
16. <i>Wood and charcoal</i> (Drvo i drveni ugljen)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i> (Održiva proizvodnja drva i drvenog ugljena u ruralnim područjima Mozambika, Malavija i Tanzanije)	Mozambik, Tanzanija, (Malavi)	19.3.2012.	31.7.2015.

Produljenja (u mjesecima)	% produ- ljenja	Obrazloženje produljenja	Izmjena početnih ciljeva – (Postignuća)
Početno trajanje: 70 mjeseci – produljeno: 94 mjeseca	34 %	Studija izvedivosti, ponovno objavljivanje neuspjelih poziva na podnošenje ponuda, kašnjenja u nabavi materijala/opreme, nedovoljan kapacitet lokalnih partnera i izvođača radova	Ne – (Ciljevi se neće ostvariti na kraju projekta, no napredak će se nastaviti i kasnije)
Početno trajanje: 60 mjeseci – produljeno: 84 mjeseci	40 %	Studija izvedivosti, trajanje postupka javne nabave i složenost koju je provedbeni partner podcijenio, nedovoljan kapacitet lokalnih partnera	Ne – (Većina očekivanih izlaznih proizvoda vjerojatno će se dobiti na kraju ispitnog provedbenog razdoblja)
Početno trajanje: 48 mjeseci nema produljenja	0 %	—	Da – (početni cilj: 56 škola i 32 centra zdravstvene skrbi; 2014.: 88 škola i 42 centra zdravstvene skrbi opremljena solarnim fotonaponskim ćelijama)
Početno trajanje: 48 mjeseci nema produljenja	0 %	—	Ne – (postavljen samo 1 centar, od njih 50, projekt je prekinut zbog likvidacije partnera)
Početno trajanje: 36 mjeseci – produljeno: 38 mjeseci	6 %	Kašnjenja u dostavi rezervnih dijelova	Ne ² – (broj korisnika iznosio je 14 760 u odnosu na očekivanih 18 000 ili 82 %)
Početno trajanje: 48 mjeseci – produljeno: 60 mjeseci	25 %	Društveno-gospodarska studija dostupna 1 godinu nakon početka projekta	Da – rješenje u vidu vjetroturbine otkazano, stoga će se opremiti 7 umjesto 8 naselja.
Početno trajanje: 39 mjeseci nema produljenja	0 %	—	Ne – no postoji mala vjerojatnost da će se komponenta drvenog ugljena ostvariti

1 U prijedlogu je planirano 6 lokacija. No, u ugovoru o bespovratnim sredstvima broj lokacija smanjen je na 5.

2 U prijedlogu je planirano 25 000 korisnika. No, u ugovoru o bespovratnim sredstvima broj korisnika smanjen je na 18 000.

■ Početne ciljne vrijednosti premašene ili je izgledno da će se premašiti
 ■ Ciljne se vrijednosti vjerojatno neće ostvariti, no izlazni proizvodi ipak su prihvatljivi

■ Ciljne vrijednosti ostvarene ili je izgledno da će se ostvariti
 ■ Očekivani izlazni proizvodi nisu ostvareni

Praćenje ispitanih projekata

Broj projekta i kratak naziv	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Datum početka	Datum završetka	Trajanje projekta (u godinama)
1. <i>Mwenga</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Mwenga</i> 3 MW hidroelektrana	Tanzanija	22.12.2007.	22.12.2012.	5,0
2. <i>Best Ray</i>	Prvi instrument za energiju	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i> (Pružanje energetske usluge ruralnim područjima u Tanzaniji)	Tanzanija	1.4.2008.	30.6.2011.	3,2
3. <i>Majaua</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i> (Elektrifikacija općine Majaua)	Mozambik	1.12.2007.	30.11.2012.	5,0
4. <i>Biogas (Bioplin)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i> (Unaprjeđenje manjih postrojenja za bioplin za proizvođače i obrađivače u području poljoprivrede)	Kenija	1.1.2008.	1.1.2011.	3,0
5. <i>Up-scaling (Unaprjeđenje)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i> (Unaprjeđenje pristupa integriranim modernim energetske uslugama za smanjenje siromaštva)	Tanzanija	1.1.2008.	30.6.2014.	6,5
6. <i>Bioenergelec</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Bioenergelec (bioénergie électricité)</i> (Bioenergija)	Madagaskar	1.4.2008.	31.12.2015.	7,8
7. <i>rHYviere</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i> (Program rHYviere – Sustav hidroelektrana u naselju i zaštita okoliša)	Madagaskar	7.1.2008.	30.12.2015.	8,0
8. <i>Sahambano</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano</i> (Projektiranje hidroelektrane na lokaciji Befanaova na rijeci Sahambano)	Madagaskar	1.3.2008.	31.12.2014.	6,8
9. <i>Resouth</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i> (Decentralizirana elektrifikacija ruralnih područja s pomoću obnovljivih izvora energije na jugu Madagaskara)	Madagaskar	1.1.2008.	1.1.2013.	5,0
10. <i>Rural electrification (Elektrifikacija ruralnih područja)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i> (Infrastruktura za elektrifikaciju ruralnih područja i mali projekti)	Zambija	10.3.2008.	31.12.2015.	7,8
11. <i>Increase access (Veći pristup)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Increased Access to Electricity Services</i> (Povećani pristup energetske uslugama)	Zambija	11.12.2008.	15.12.2015.	7,0
12. <i>Green energy (Zelena energija)</i>	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Community Based Green Energy Project</i> (Projekt zelene energije temeljen na zajednici)	Kenija	1.11.2011.	31.10.2015.	4,0

Obvezne evaluacije			Praćenja usmjerena na rezultate	Danish Management Group (DMG)			
Srednjoročna evaluacija	Završna evaluacija (planirana)	Posebne stavke proračuna		Broj narativnih izvješća provedbenog partnera	Broj izvješća DMG-a	Kašnjenje u pregledu izvješća provedbenog partnera	Posljednje narativno izvješće pregledano? (godina izvješća)
Ne	Ne	Da (samo završna evaluacija)	Lipanj 2011. lipanj 2013.	12	11	1–16 mjeseci	Da (2012.)
Ožujak 2010.	Kolovoz 2011.	Da (ukupno samo 2500 €)	Ne	12	7	0,5–7 mjeseci	Da (2011.)
Ne	Veljača 2014.	Prilog proračunu nije zaprimljen	Listopad 2013.	5	3	1,3–10 mjeseci	Ne (2014.)
travanj 2010.	Studeni 2011.	Da (srednjoročna + završna)	Studeni 2009.	7	7	0–7 mjeseci	Da (2011.)
Ne	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Lipanj 2013.	6	3	4–10 mjeseci	Ne (2014.)
Ožujak 2013.	(Krajem 2015.)	Da (srednjoročna + završna)	Ne	6	2	6–13 mjeseci	Ne (2013.)
Listopad 2011.	(Krajem 2015.)	Da (srednjoročna + završna)	Rujan 2011. listopad 2013.	6	3	6–18 mjeseci	Ne (2013.)
Ne	(Krajem 2015.)	Da (srednjoročna + završna)	Ne	3	1	9 mjeseci	Ne (2014.)
Veljača 2011.	Ožujak 2013. (<i>ex-post</i> krajem 2015.)	Da (srednjoročna + završna)	Rujan 2011. rujan 2013.	5	4	3,5–9 mjeseci	Ne (2012.)
Srpanj 2013.	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Svibanj 2010.	34	1	1,5 mjeseci	Ne (2013.)
Prosinac 2011., siječanj 2012.	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Ne	16	5	1–4 mjeseca	Ne (2014.)
Studeni 2013.	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Prosinac 2013.	5	2	4 mjeseca	Ne (2014.)

Prilog V.

Broj projekta i kratak naziv	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Datum početka	Datum završetka	Trajanje projekta (u godinama)
13. <i>Nice Roll-out</i> (Proširenje NICE-a)	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>NICE Roll-Out</i> (Proširenje NICE-a)	Zambija, Tanzanija, Gambija	30.9.2011.	30.9.2015.	4,0
14. <i>Small scale solar</i> (Solarna energija manjega razmjera)	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Enabling 18,000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i> (Omogućavanje pristupa održivim malim solarnim elektranama za 18 000 stanovnika u okrugu Quissanga, Cabo Delgado)	Mozambik	20.7.2011.	19.9.2014.	3,2
15. <i>Boreale</i>	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i> (Najbolja rješenja u pogledu energije ruralnih područja i pristupa osvjetljenju i električnoj energiji)	Madagaskar	1.3.2012.	28.2.2017.	5,0
16. <i>Wood and charcoal</i> (Drvo i drveni ugljen)	Drugi instrument za energiju - (1. poziv na podnošenje prijedloga)	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i> (Održiva proizvodnja drva i drvenog ugljena u ruralnim područjima Mozambika, Malavija i Tanzanije)	Mozambik, Tanzanija, (Malavi)	19.3.2012.	31.7.2015.	3,4

Obvezne evaluacije			Praćenja usmjerena na rezultate	Danish Management Group (DMG)			
Srednjoročna evaluacija	Završna evaluacija (planirana)	Posebne stavke proračuna		Broj narativnih izvješća provedbenog partnera	Broj izvješća DMG-a	Kašnjenje u pregledu izvješća provedbenog partnera	Posljednje narativno izvješće pregledano? (godina izvješća)
—	—	Ne	Ne	2	2	1–7 mjeseci	Da (2012.)
Listopad 2013.	Kolovoz 2014.	Da (srednjoročna)	Srpanj 2012.	4	3	1,5–2 mjeseca	Ne (2014.)
Krajem 2015.	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Ne	3	3	4–5 mjeseci	Da (2013.)
Ne	Ne	Da (srednjoročna + završna)	Listopad 2013.	5	2	1–4 mjeseca	Da (2014.)

Ocjenjivanje ispitanih projekata

Broj projekta i kratak naziv	Broj instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Doprinos EU-a (u milijunima eura)	Kratak opis	Izrada	Rezultati	Održivost
1. <i>Mwenga</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Mwenga</i> 3 MW hidroelektrana	Tanzanija	3,60	Postavljanje malih hidroelektrana radi opskrbe poduzeća za proizvodnju čaja i 14 naselja pouzdanom električnom energijom	● A	● B	● B
2. <i>Best Ray</i>	Prvi instrument za energiju	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i> (Pružanje energetske usluge ruralnim područjima u Tanzaniji)	Tanzanija	1,13	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 8050 kućanstava u 9 naselja	● B	● B	● B
3. <i>Majaua</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i> (Elektrifikacija općine Majaua)	Mozambik	1,87	Obnova mini hidroelektrane (trenutačno uništene) i uspostava lokalne mreže električne energije za priključivanje 5000 kućanstava	● A	● B	● B
4. <i>Biogas (Bioplin)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i> (Unaprjeđenje manjih postrojenja za bioplin za proizvođače i obrađivače u području poljoprivrede)	Kenija	1,22	Uporaba bioplina u svrhu kuhanja u ruralnim područjima za 330 poljoprivrednika u 5 pokrajina	● B	● A	● B
5. <i>Up-scaling (Unaprjeđenje)</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i> (Unaprjeđenje pristupa integriranim modernim energetske uslugama za smanjenje siromaštva)	Tanzanija	2,29	Postavljanje višenamjenskih centara za energetske usluge opremljenih dizelskim motorima na biogorivo (ulje biljke jatropha) u 120 naselja u 6 regija	● C	● D	—
6. <i>Bioenergelec</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Bioenergelec (bioénergie électrique)</i> (Bioenergija)	Madagaskar	1,96	Proizvodnja električne energije iz biomase za 6 naselja (u 4 regije) i poboljšana karbonizacija	● D	● D	—
7. <i>rHYviere</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i> (Program rHYviere – Sustav hidroelektrana u naselju i zaštita okoliša)	Madagaskar	1,73	Izgradnja 3 hidroelektrane na rijeci + mini mreža za priključenje 8 naselja u istočnim ruralnim područjima	● A	● B	● B
8. <i>Sahambano</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano</i> (Projektiranje hidroelektrane na lokaciji Befanaova na rijeci Sahambano)	Madagaskar	2,48	Izgradnja hidroelektrane na rijeci + proširenje mreže za 20 km radi priključenja 1 grada i 2 naselja	● A	● B	● B
9. <i>Resouth</i>	Prvi instrument za energiju	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i> (Decentralizirana elektrifikacija ruralnih područja s pomoću obnovljivih izvora energije na jugu Madagaskara)	Madagaskar	0,87	Elektrifikacija 2 naselja u južnoj regiji uporabom 2 vjetro turbine i solarnih fotonaponskih ćelija	● B	● B	● C



Kriteriji zadovoljeni



Manji nedostaci



Ozbiljni nedostaci

Kriteriji nisu zadovoljeni



Nije primjenjivo

Prilog VI.

Broj projekta i kratak naziv	Broj Instrumenta za energiju (Broj poziva na podnošenje prijedloga)	Naziv mjere	Država	Doprinos EU-a (u milijunima eura)	Kratak opis	Izrada	Rezultati	Održivost
10. Rural electrification (Elektrifikacija ruralnih područja)	Prvi instrument za energiju	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects (Infrastruktura za elektrifikaciju ruralnih područja i mali projekti)	Zambija	10,00	Proširenje mreže te postavljanje mini hidroelektrane i 2000 solarnih ćelija na domove radi opskrbe električnom energijom 27 000 kućanstava, 700 škola i centara zdravstvene skrbi	● B	● B	● B
11. Increase access (Veći pristup)	Prvi instrument za energiju	Increased Access to Electricity Services (Povećani pristup energetskim uslugama)	Zambija	10,00	Proširenje mreže radi olakšavanja pristupa obnovljivim izvorima energije u ruralnim i prigradskim područjima u Zambiji (65 000 korisnika)	● B	● B	● B
12. Green energy (Zelena energija)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	Community Based Green Energy Project (Projekt zelene energije temeljen na zajednici)	Kenija	1,74	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 56 škola i 32 centra zdravstvene skrbi u ruralnim područjima Kenije	● B	● A	● B
13. Nice Roll-out (Proširenje NICE-a)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	NICE Roll-Out (Proširenje NICE-a)	Zambija, Tanzanija, Gambija	2,50	Poslovni razvoj s pomoću objekata informacijske i komunikacijske tehnologije opremljenih solarnim fotonaponskim ćelijama (franzisni centri NICE-a na 50 ruralnih i prigradskih lokacija u Gambiji, Tanzaniji i Zambiji)	● D	● D	—
14. Small scale solar (Solar na energija manjega razmjera)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado (Omogućavanje pristupa održivim malim solarnim elektranama za 18 000 stanovnika u okrugu Quissanga, Cabo Delgado)	Mozambik	0,59	Omogućavanje pristupa održivim malim solarnim elektranama za 4000 kućanstava u 2 okruga	● B	● B	● B
15. Boreale	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE) (Najbolja rješenja u pogledu energije ruralnih područja i pristupa osvjjetljenju i električnoj energiji)	Madagaskar	1,72	Postavljanje solarnih fotonaponskih ćelija na 10 škola i 8 centara zdravstvene skrbi i 900 kućanstava u 8 naselja u južnoj regiji	● B	● B	● B
16. Wood and charcoal (Drvo i drveni ugljen)	Drugi instrument za energiju (1. poziv na podnošenje prijedloga)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania (Održiva proizvodnja drva i drvenog ugljena u ruralnim područjima Mozambika, Malavija i Tanzanije)	Mozambik, Tanzanija, (Malavi)	2,40	Održiva proizvodnja energije iz biomase i energetska učinkovitost s pomoću osposobljavanja 2000 kućanstava o sadnji drveća i izgradnji postrojenja za proizvodnju drvenog ugljena	● C	● D	—

Legenda: Na temelju metodologije ocjenjivanja iz **Priloga II.** utvrđene su sljedeće ocjene:

- Kriteriji zadovoljeni
- Ozbiljni nedostaci
- Nije primjenjivo
- Manji nedostaci
- Kriteriji nisu zadovoljeni

Sažetak

III

Komisija pozdravlja izvješće Suda. Zahvaljujući stvaranju Instrumenta za energiju Komisija se po prvi puta mogla dublje pozabaviti pitanjem pristupa energiji u okviru svoje razvojne suradnje u kontekstu velikih potreba (48 milijardi USD/godišnje) u zemljama u razvoju¹. Komisija se učinkovito koristila Instrumentom za energiju i, što je razvidno iz izvješća Suda, većina projekata koje je ispitala bili su uspješni i imaju dobre izgleda za održivost. To je izvanredno postignuće s obzirom na teški kontekst provođenja razvojne suradnje. Samo četvrtina ispitanih projekata nije ostvarila očekivane rezultate. To je u određenoj mjeri bila posljedica nepovoljnih okolnosti koje su utjecale na početnu zamisao projekata i zbog kojih je predviđeno ublažavanje rizika bilo neučinkovito. Komisija je također svjesna da ima prostora za napredak, posebno u pogledu praćenja projekata na terenu. Komisija je već poduzela neke mjere i uvest će daljnja unaprjeđenja koja je preporučio Sud.

IV

Komisija je dosljedno i strogo primjenjivala pravila i postupke koji se primjenjuju na poziv na podnošenje prijedloga i dodijelila je potporu projektima koji su imali dobro razrađene prioritete.

Zapravo se očekivalo da će postojati rizici i nedostaci u prijedlozima za Instrument za energiju kojima se promiču inovativna rješenja za održive i cjenovno pristupačne energetske usluge za siromašne.

Takve rizike i nedostatke koji su utvrđeni u ocjenjivanim prijedlozima primjereno je razmatrao odbor za ocjenjivanje s obzirom na relevantne mjere za ublažavanje koje su predložili predmetni podnosiocli prijedloga. Potom je dodijelio ocjene na temelju kojih se prijedlozi rangiraju na dosljedan i objektivnan način u odnosu na kriterije, ciljeve i prioritete utvrđene u smjernicama za poziv.

¹ Izvješće Međunarodne agencije za energiju „Energija za sve: financiranje pristupa za siromašne“, posebni izvadak iz publikacije World Energy Outlook, IEA, 2011.

V

Komisija je izvršila praćenje projekata primjenom različitih dostupnih alata i na različite načine, uključujući uspostavom trajne strukture za praćenje.

Komisija je općenito osigurala pažljivo praćenje tijekom najkritičnijih faza provedbe i olakšala je rješenja i korektivne mjere što više moguće i u skladu s prevladavajućim pravilima i postupcima. U nekim posebnim slučajevima moglo je biti pojačano praćenje na terenu.

VI

Ukupno 75 % projekata koje je ispitao Sud već je ostvarilo ili čak i premašilo očekivane rezultate. Određeni projekti još nisu ostvarili većinu očekivanih rezultata uglavnom zbog problema povezanih s kapacitetom korisnika ili nepovoljnim okolnostima koje su utjecale na početnu zamisao projekata i uzrokovale neučinkovitost predviđenih mjera za ublažavanje rizika.

Komisija primjećuje da se određeni stupanj problema kapaciteta ne može isključiti, posebno kada se s jedne strane nalaze inovativni i ambiciozni ciljani projekti, a s druge strane siromašni korisnici. U takvom kontekstu ne može se očekivati da će projekti biti savršeni.

VII

Komisija pozdravlja preporuke Suda. Već je poduzela određene mjere za jačanje praćenja i povećanje održivosti projekata. U tom pogledu Komisija bi željela istaknuti važnost sljedećih koraka koji su već poduzeti u skladu s preporukama Suda:

- unaprjeđenja uključena u kasniji poziv na podnošenje prijedloga u okviru Instrumenta za energiju čiji je cilj osigurati izvedivost projekata,
- jačanje trajne funkcije praćenja Instrumenta za energiju,

- inovacije uvedene s novim programom za energetske suradnje, odnosno Inicijativom za financiranje elektrifikacije – ElectriFi, koja je razrađena zajedno s industrijom i ulagačima u razvoj i cilj joj je povećati izvedivost, održivost i učinak poluge potpore EU-a za pristup održivoj energiji za siromašne.

Uvod

04

Od 2011. opće smjernice u energetske politici EU-a u kontekstu razvoja temelje se na uputama iz „Programa za promjene” u kojem se energija ističe kao glavni pokretač uključivog i održivog rasta.

05

Zahvaljujući stvaranju Instrumenta za energiju Komisija se po prvi puta mogla dublje pozabaviti pitanjem pristupa energiji u okviru svoje razvojne suradnje u kontekstu velikih potreba u razvojnim zemljama (48 milijardi USD godišnje prema podacima Međunarodne agencije za energiju).

Opazanja

Komisija je iscrpno preispitala koristi i nedostatke svakog projekta koji je podnesen u okviru Instrumenta za energiju i kao prioritet za dodjelu potpore odredila je najbolje među tim prijedlozima koji su znatno premašili opće standarde kvalitete utvrđene u smjernicama svakog poziva.

Unatoč tome što uvijek postoje određeni rizici i nedostaci Komisija mora razmotriti potporu za inovativne i ambiciozne projekte, koji su odabrani u skladu s odgovarajućim pravilima i postupcima, u cilju ispunjivanja općih ciljeva svakog poziva na podnošenje prijedloga.

Komisija je odabrala projekte za financiranje na temelju jasnih kriterija za ocjenjivanje utvrđenih u smjernicama za poziv, uključujući relevantnost, operativnu i financijsku sposobnost podnositelja zahtjeva i partnera, izvedivost, održivost, troškovnu učinkovitost i uzimajući u obzir jesu li predložene odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika ili nedostataka koji su svojstveni složenim razvojnim projektima.

16

U odnosu na pet projekata koje je spomenuo sud, odbor za ocjenjivanje uzima u obzir sve primjedbe i ocjene svakog ocjenjivača, a za razliku od pojedinačnih ocjenjivača on je u jedinstvenom položaju da ima potpunu sliku svih prijedloga podnesenih u okviru poziva i vrijednosti svakog prijedloga u odnosu na kriterije utvrđene u smjernicama za poziv. Komisija je uspostavila potrebne postupke i sustav kontrole kako bi osigurala da svaki odbor za ocjenjivanje strogo primjenjuje pravila koja se primjenjuju na ocjenjivanje u okviru poziva na način kojim se može jamčiti cjelovitost i usklađenost cijelog postupka ocjenjivanja, unatoč nedostacima koji bi mogli nastati uslijed procjene pojedinačnog stručnjaka.

16 (a)

Ocjenjivači su ocijenili prijedlog na način razvidan u njihovim ocjenama i primjedbama u odnosu na svaki kriterij za ocjenjivanje utvrđen u smjernicama za poziv. Unatoč određenim nedostacima ocjenjivači su također utvrdili ključne prednosti kao što su: poticanje poslovnih aktivnosti, dobro poznavanje zemlje, vrlo dobra uključenost privatnog sektora, potencijal za financijsku održivost i dobro sudjelovanje zajednice. Ocjene oba ocjenjivača pokazuju da se niti jedan problem nije smatrao dovoljnom osnovom za odbacivanje.

Na temelju svog pregleda odbor za ocjenjivanje dao je konačnu ocjenu kojom su se uzele u obzir prednosti i nedostaci predmetnog prijedloga koji su objašnjeni i u odgovoru Komisije na prethodni odlomak 16.

16 (b)

Kao je prethodno objašnjeno, za razliku od pojedinačnih ocjenjivača odbor za ocjenjivanje nalazi se u jedinstvenom položaju da ima potpunu sliku svih prijedloga podnesenih u okviru poziva i vrijednosti svakog prijedloga u odnosu na kriterije utvrđene u smjernicama za poziv.

Za četiri projekta koje je spomenuo Sud odgovorni odbor za ocjenjivanje zaključio je treću i završnu procjenu smatrajući da postoje odgovarajuće mjere za ublažavanje utvrđenih rizika i nedostataka i da su prihvatljive.

17

Projekti koje je spomenuo Sud nisu ostvarili utvrđene ciljeve, većinom zbog nepovoljnih vanjskih čimbenika koji se nisu mogli kontrolirati (između ostalog uvjeta na tržištu, tehnološkog razvoja, prirodnih uvjeta itd.).

18

U tom pogledu Komisija ističe važnost poboljšanja uvedenih u kasniji poziv na podnošenje prijedloga u okviru Drugog instrumenta za energiju, u odnosu na koji je postojao zahtjev za podnošenje studije o izvedivosti zajedno s prijedlogom.

Komisija je izvršila praćenje projekata primjenom različitih dostupnih alata i na različite načine, uključujući uspostavom trajne strukture za praćenje. U nekim posebnim slučajevima moglo je biti pojačano praćenje na terenu.

Kvaliteta izvješća provedbenih partnera bila je nejednaka jer je ovisila o različitim sposobnostima izvješćivanja pojedinih korisnika.

22 (a)

Kada je utvrdila probleme s kvalitetom izvješćivanja, Komisija je poduzela odgovarajuće korake kako bi ih uklonila, između ostalog pružanjem korisnicima predložaka za privremena i završna narativna izvješća te za financijska izvješća. Mogućnost davanja kvalitetnih izvješća razlikovala se među korisnicima i stoga su ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru Drugog instrumenta za energiju priloženi poboljšani modeli za narativna i financijska izvješća.

22 (b)

Vidjeti odgovor Komisije na odlomak 22. točku (a)

22 (c)

Vidjeti odgovor Komisije na odlomak 22. točku (a)

23

Komisija je primjereno produljila ugovor s konzultantskom tvrtkom kako bi osigurala odgovarajuće usluge praćenja projekata Instrumenta za energiju koji su u tijeku i projekata odabranih u okviru posljednja dva poziva u sklopu Drugog instrumenta za energiju za elektrifikaciju i osjetljivost ruralnih područja.

24

Standardizirano preispitivanje jednog tijela bilo je korisno za usklađivanje i poboljšavanje izvješćivanja provedbenih partnera u određenoj mjeri, a u ugovorima s konzultantskom tvrtkom mogu se pronaći resursi za terenske provjere informacija dostavljenih u okviru njihovih izvješća. Komisija je stoga poduzela nužne korake i produljila ugovor s konzultantskom tvrtkom na način kojim se osiguravaju usluge praćenja s pomoću misija u državi usmjerenih na projekte, prema potrebi.

Međutim, ovlast za provođenje preporuka u odnosu na korisnike bespovratnih sredstava iz Instrumenta za energiju imaju delegacije EU-a, u skladu s odredbama ugovora o besplatnim sredstvima, i ona se ne može dati u podugovor konzultantskoj tvrtki.

25

Za neke projekte nije provedeno srednjoročno preispitivanje jer nije provedeno dovoljno aktivnosti.

Komisija je iskoristila sve dostupne instrumente za podupiranje provedbe projekata i poduzela je odgovarajuće mjere unutar granica utvrđenih pravilima iz ugovora.

Znatne izmjene projektnih aktivnosti nisu moguće u skladu s pravilima iz ugovora u kojima je propisano, među ostalim, da „svrha izmjene ili učinak izmjene ne mogu biti izmjene ugovora kojima bi se dovela u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili koje bi bile protivne jednakom postupanju prema podnositeljima zahtjeva”.

26

Odgovarajuće prepreke za povećanje kvalitete izvješćivanja o projektu uzete su u obzir kod izrade sljedećih poziva u okviru Drugog instrumenta za energiju.

27

Komisija (i stručnjaci za praćenje u skladu s područjem primjene njihovog ugovora) je u nekoliko navrata zatražila dodatne informacije ili pojašnjenja, a u slučajevima kada ih nije dobila, plaćanja su obustavljena u skladu s pravilima iz ugovora.

U odnosu na mogućnost raskida ugovora, to je drastična mjera čija posljedica može biti gubitak važnih već izvršenih ulaganja/napora i razmatra se tek kada propadnu sve moguće alternative, uzimajući u obzir interes krajnjih korisnika i načelo dobrog financijskog upravljanja.

28

Redoviti terenski posjeti kad god je to moguće ključni su za nadziranje i praćenje projekta. Delegacije imaju na raspolaganju razna sredstva za praćenje projekata, uključujući kontrolu na daljinu koja se temelji na izvješćima, telekonferencijama, uredskom radu, razmjenama s korisnicima itd. Učestalost terenskih posjeta ovisi, među ostalim, o radnom opterećenju, mjestu provedbe projekta i dostupnosti, pitanjima sigurnosti, dostupnim resursima i slično. Naravno, o izboru najprikladnijeg načina za nadzor/praćenje projekta i o načinu na koji će službenici određene delegacije EU-a provoditi redovite posjete projektu u okviru Instrumenta za Europu te hoće li ih provoditi, može odlučiti samo voditelj predmetne delegacije koji ima potpunu sliku svih zadaća koje delegacija mora provoditi i prioriteta svake zadaće, uzimajući u obzir situaciju u pogledu ljudskih resursa i različita ograničenja.

29

ROM je samo jedan od alata koji su dostupni za praćenje projekta i Komisija ga je primjereno koristila pored svih drugih alata za praćenje, uključujući trajnu funkciju praćenja Instrumenta za Europu koja je bila dostupna u skladu s ugovorom o uslugama s konzultantskom tvrtkom.

29 (a)

Iako je projekt koji spominje Sud bio podvrgnut ROM-u tek 2013., Delegacija EU-a u Tanzaniji uvijek je bila svjesna situacije projekta zbog redovitih razmjena i korespondencije te je poduzimala mjere da ispravi situaciju. Na primjer, pored ugovorom propisanih srednjoročnih izvješća provedbeni partneri izrađivali su i šestomjesečna „izvješća o unutarnjem praćenju” u skladu s praksom koju je Delegacija uvela od 2012. u cilju jačanja praćenja. Delegacija je održavala redoviti kontakt s projektom i pružala je potporu za olakšavanje rješenja.

29 (b)

Nije predloženo da je projekt bude uključen u popis ROM-a za 2010. i 2011. jer tada nije ostvaren dovoljni napredak. Iako je izvorno predloženo da se projekt stavi na popis za ROM, 2012. je odlučeno da će biti uklonjen s popisa jer još uvijek nije bilo dovoljno aktivnosti na terenu, a nakon produljenja razdoblja provedbe za 24 mjeseca već je bilo programirano srednjoročno preispitivanje za početak 2012.

30

Kako je objašnjeno u prethodnoj odlomku 27., mogućnost raskida ugovora razmatra u slučaju neuspjeha svih mogućih alternativa. Službe zadužene za praćenje provedbe dvaju projekata koje je spomenuo Sud još nisu bile utvrdile da je tako i da se ti projekti više ne bi trebali provoditi ni na koji način.

30 (a)

Delegacija zadužena za provedbu projekta odlučila je nakon razmatranja svih mogućih rješenja za ispravljanje situacije da smanjivanje zemljopisnog opsega projekta ne bi bilo najbolje rješenje.

31

Delegacija u Mozambiku uvijek je bila svjesna poteškoća s projektom. Inovativni projekti u područjima koja su relativno nova u lokalnom kontekstu često se teško pokreću. S vremenom je postalo sve jasnije da ciljevi projekta neće biti ispunjeni i tada je delegacija u više navrata pokušala pronaći odgovarajuća rješenja. Razgovaralo se o brojnim prijedlozima za uklanjanje problema u projektu, ali niti jedno od predloženih rješenja nije se činilo realističnim i projekt je morao biti zaključen. Delegacija je izvršila terenski posjet (radi pregleda operacija i financija i ugovora) u travnju 2015. i nakon toga je dogovoreno zatvaranje.

Ukupno 75 % projekata koje je ispitao Sud već je ostvarilo ili čak i premašilo očekivane rezultate.

36

Četiri projekta koja je Sud pregledao nisu ispunila većinu očekivanih rezultata zbog problema s kapacitetom korisnika i nepovoljnim okolnostima koje su utjecale na početnu zamisao projekata i zbog kojih su mjere za ublažavanje bile neučinkovite.

Komisija primjećuje da se određeni stupanj problema kapaciteta ne može isključiti, posebno kada se s jedne strane nalaze inovativni i ambiciozni ciljani projekti, a s druge strane siromašni korisnici. U takvom kontekstu ne može se očekivati da će projekti biti završeni.

36 (c)

Ocjenjivanje projekta provodilo se u skladu s primjenjivim postupkom u okviru kojeg se sudjelovanje privatnog sektora smatralo pozitivnim čimbenikom za održivost projekta.

Zaključci i preporuke

41

Komisija pozdravlja izvješće Suda. Zahvaljujući stvaranju Instrumenta za energiju Komisija se po prvi puta mogla dublje pozabaviti pitanjem pristupa energiji u okviru svoje razvojne suradnje u kontekstu velikih potreba (48 milijardi USD/godišnje) u zemljama u razvoju². Komisija se učinkovito koristila Instrumentom za energiju i, što je razvidno iz izvješća Suda, većina projekata koje je ispitala bili su uspješni i imaju dobre izgleda za održivost. To je izvanredno postignuće s obzirom na teški kontekst provođenja razvojne suradnje. Samo četvrtina ispitanih projekata nije ostvarila očekivane rezultate. To je u određenoj mjeri bila posljedica nepovoljnih okolnosti koje su utjecale na početnu zamisao projekata i zbog kojih je predviđeno ublažavanje rizika bilo neučinkovito. Komisija je također svjesna da ima prostora za napredak, posebno u pogledu praćenja projekata na terenu. Komisija je već poduzela neke mjere i uvest će daljnja unaprjeđenja koja je preporučio Sud.

42

Komisija je dosljedno i strogo primjenjivala pravila i postupke koji se primjenjuju na poziv na podnošenje prijedloga i dodijelila je potporu projektima koji su imali dobro razrađene prioritete.

Odbor za ocjenjivanje bio je svjestan rizika i nedostataka svakog prijedloga. Rizici i nedostaci prijedloga zapravo su se očekivali u okviru Instrumenta za energiju čiji je cilj, među ostalim, bilo promicanje inovacija u kontekstu izazova pružanja održivih i cjenovno pristupačnih energetske usluga siromašnom stanovništvu.

² Izvješće Međunarodne agencije za energiju „Energija za sve: financiranje pristupa za siromašne“, posebni izvadak iz publikacije World Energy Outlook, IEA, 2011.

Rizike i nedostatke koji su utvrđeni u ocjenjivanim prijedlozima nadležni odbor za ocjenjivanje razmatra s obzirom na relevantne mjere za ublažavanje koje su predložili predmetni podnositelji prijedloga prije nego što dodjeli konačne ocjene na temelju kojih se rangiraju prijedlozi na dosljedan i objektivčan način u odnosu na kriterije, ciljeve i prioritete utvrđene u smjernicama za poziv.

1. preporuka

Komisija prihvaća ovu preporuku i poduzela je odgovarajuće mjere:

- i. u skladu s predlošcima za PRAG 2014. ocjenjivanje oblikovanja mjere ima ključnu ulogu u ocjenjivanju prijedloga. Od 50 mogućih bodova za opis projekta, 10 bodova odnosi se na oblikovanje mjere. Znatni nedostaci u projektnom sažetku u većini će slučajeva dovesti do isključenja prijedloga već u fazi opisa;
- ii. sposobnost podnositelja da provode mjeru ocjenjuje se u fazi potpune provedbe. Nedavno je ocjenjivanje operativne sposobnosti prošireno na supodnositelje zahtjeva i povezane subjekte. S obzirom na važnost ovog aspekta, Komisija je uvela donju granicu u PRAG 2014. kojom je predviđeno da podnositelji moraju ostvariti najmanje 12 od 20 mogućih bodova da bi se sposobnost mogla uzeti u obzir za dodjelu bespovratnih sredstava.

43

Komisija je izvršila praćenje projekata primjenom različitih dostupnih alata i na različite dostupne načine, uključujući uspostavljanje trajne strukture za praćenje.

Komisija je općenito osigurala pažljivo praćenje tijekom najkritičnijih faza provedbe i olakšala je rješavanja i korektivne mjere što više moguće i u skladu s prevladavajućim pravilima i postupcima. U nekim posebnim slučajevima moglo je biti pojačano praćenje na terenu.

43 (a)

Komisija je nedostatke u izvješćivanju rješavala u odnosu na svaki pojedini ugovor zasebno i uvela je poboljšane predloške za privremena i završna narativna izvješća te za financijska izvješća.

43 (b)

Komisija je osigurala pažljivo praćenje u obliku terenskih posjeta i s pomoću različitih sredstava za praćenje projekata, uključujući kontrolu na daljinu na temelju izvješća, telekonferencija, uredskih studija i slično. Učestalost terenskih posjeta ovisi o radnom opterećenju, mjestu provedbe projekta i pristupačnosti, pitanjima sigurnosti i dostupnim sredstvima. Odluku o provođenju redovitog posjeta projektu Instrumenta za energiju može donijeti samo čelnik delegacije koji ima potpunu sliku svih zadaća koje delegacija mora provoditi i prioriteta svake zadaće, uzimajući u obzir situaciju u pogledu ljudskih resursa i različita ograničenja.

ROM je jedan od dostupnih alata za praćenje projekta, a za one projekte koji ne podliježu posjetima ROM-a uspostavljeni su drugi načini praćenja.

43 (c)

Komisija je uvijek pokušavala podržati uspješnu provedbu projekata i utvrditi rješenja (zajedno s korisnicima ugovora o bespovratnim sredstvima) za prevladavanje problema. U tom se pogledu raskid ugovora o bespovratnim sredstvima smatrao posljednjim izborom kako se ne bi ugrozila ulaganja/napori i moguće koristi za krajnje korisnike Instrumenta za energiju.

2. preporuka - Zajednički odgovor Komisije na točke i. do v.

Komisija prihvaća preporuku. Ima prostora za napredak u pogledu jačanja praćenja projekata. O tome je Komisija dosljedno vodila računa i razmotrit će se dodatne mjere kako bi se delegacijama omogućilo da pojačaju praćenje projekata uzimajući u obzir i njihova financijska ograničenja i ograničenja u pogledu ljudskih resursa.

44

Samo jedna četvrtina ispitanih projekata nije ostvarila očekivane rezultate uglavnom zbog problema povezanih s kapacitetom korisnika ili nepovoljnim okolnostima koje su utjecale na početnu zamisao projekata i uzrokovale neučinkovitost predviđenih mjera za ublažavanje rizika.

3. preporuka

Komisija prihvaća ovu preporuku.

Procjena trajnih potreba za tehničkom pomoći bila bi korisna kako bi se mogli utvrditi mogući zahtjevi za potporu po isteku financiranja Instrumenta za energiju. U okviru postojećeg programa Instrumenta za energiju neće biti moguće povećati iznos izvorno dodijeljenih bespovratnih sredstava. Komisija će svejedno ispitati kako bi se to moglo riješiti u cilju učvršćivanja vrijednosti izvršenog ulaganja. Nadalje, Komisija će ispitati način primjene preporuke u okviru novih i inovativnih programa kao što je Inicijativa za financiranje elektrifikacije - ElectrIFI.

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-a

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>);
- više od jednog primjerka ili plakati/zemljovidi:
u predstavništvima Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_en.htm),
pri delegacijama u zemljama koje nisu članice EU-a (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hr.htm),
kontaktiranjem službe Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_hr.htm)
ili pozivanjem broja 00 800 6 7 8 9 10 11 (besplatni poziv iz EU-a) (*).

(* Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Publikacije koje se plaćaju:

- u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>).

Godine 2004. gotovo dvije milijarde ljudi nije imalo pristup odgovarajućim, povoljnim i održivim energetske uslugama koje su ključne za ostvarivanje postojanog napretka prema razvojnim ciljevima. Instrument EU-a i afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP) za energiju uspostavljen je u lipnju 2005. godine te mu je svrha promicati pristup modernim energetske uslugama za siromašne stanovnike ruralnih i prigradskih područja, s jakim naglaskom na supsaharsku Afriku i obnovljivu energiju. U ovom izvješću zaključujemo da je Komisija u velikoj mjeri bila uspješna, no i da je mogla učiniti više u pogledu upotrebe Instrumenta EU-a i država AKP-a za energiju kako bi se siromašnim stanovnicima istočne Afrike poboljšao pristup obnovljivim izvorima energije. Iznosimo nekoliko preporuka za stroži odabir projekata, jačanje njihova praćenja i povećanje njihove održivosti u budućnosti.



EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD



Ured za publikacije